

ชุมชนริมน้ำเมืองนครสวรรค์

5.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่

พื้นที่ริมน้ำในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร โดยเริ่มตั้งแต่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงตรงเกาะตาเทพ อยู่ในเขตตำบลบางม่วง เลียบมาผ่านตำบลวัดไทร ทางด้านฝั่งแม่น้ำน่านเริ่มตั้งแต่บริเวณเหนือสถานีรถไฟ ซึ่งอยู่ในตำบล แล้วแม่น้ำน่านไหลลงมาบรรจบกับแม่น้ำปิงที่หัวเกาะยม ตัวพื้นที่ริมน้ำด้านฝั่งตะวันออกที่อยู่ในเขตเทศบาลนครสวรรค์ก็จะเลียบมาตามริมแม่น้ำจนจรดเขตทหาร ส่วนทางด้านริมฝั่งตะวันตก พื้นที่ริมน้ำจะเลียบมาในพื้นที่ตำบลปากน้ำโพ ลงมาจนถึงบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณวัดศรีสุวรรณ โดยแม่น้ำปิงได้ไหลผ่าน ตำบลวัดไทร ตำบลปากน้ำโพ จนมาบรรจบกับแม่น้ำน่านที่หัวเกาะยม

5.1.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา ครอบคลุมพื้นที่สองฟากฝั่งของแม่น้ำซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามแนวถนนสายสำคัญที่เป็นเส้นทางขนานไปกับแม่น้ำเป็นความกว้างของพื้นที่ศึกษา โดยมีความยาวของขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่อยู่ในเทศบาลนครสวรรค์ รวมระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร

1. การศึกษา ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาตามความยาวของแม่น้ำปิง น่าน และเจ้าพระยา ในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ มีความยาว ประมาณ 12 กิโลเมตร
2. การศึกษาได้กำหนดความกว้างของพื้นที่ศึกษา โดยใช้ระยะห่างจากริมแม่น้ำทั้งสองฝั่ง โดยใช้แนวถนนสายหลักเป็นขอบเขตของความกว้าง
3. ขนาดพื้นที่
 - พื้นที่ของลำน้ำ เท่ากับ $6,000 * 270$ เมตร หรือประมาณ 1.62 ตารางกิโลเมตร
 - ความยาวของพื้นที่ศึกษาริมน้ำฝั่งตะวันตกประมาณ $12 * 0.5$ กิโลเมตร หรือประมาณ 6 ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่ริมน้ำฝั่งตะวันตกประมาณ 6 กิโลเมตร และริมน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ประมาณ 6 กิโลเมตร
 - ความยาวของพื้นที่ศึกษาริมน้ำฝั่งตะวันออก ประมาณ $1.7 * 0.5$ กิโลเมตร เท่ากับ 0.85 ตารางกิโลเมตร
 - ความยาวของพื้นที่ศึกษาริมน้ำฝั่งตะวันตก ประมาณ $1.6 * 0.5$ กิโลเมตร เท่ากับ 0.8 ตารางกิโลเมตร
 - ความยาวของพื้นที่ศึกษาริมน้ำฝั่งตะวันออก ประมาณ $1.9 * 0.5$ กิโลเมตร เท่ากับ 0.95 ตารางกิโลเมตร

- ความยาวของพื้นที่ศึกษาริมน้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออกประมาณ 4×0.5 กิโลเมตร เท่ากับ 2 ตารางกิโลเมตร

พื้นที่ศึกษาทั้งหมด มีขนาดพื้นที่โดยรวมประมาณ 12.22 ตารางกิโลเมตร

5.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่เทศบาลนครนครสวรรค์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลปากน้ำโพ ตำบลวัดไพร ตำบลนครสวรรค์ออก และตำบลนครสวรรค์ตก

5.2.1 ระบบการคมนาคม

5.2.1.1 โครงข่ายของถนนในพื้นที่ศึกษา

ถนนของชุมชนริมแม่น้ำในเขตเทศบาลเมืองนครสวรรค์ มีสภาพเป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างอำเภอกับตัวจังหวัด ดังนั้นสภาพของถนนจึงมีขนาดความกว้างไม่มากนัก เลียบขนานไปกับลำน้ำ โดยห่างจากริมฝั่งแม่น้ำ โดยเฉลี่ยประมาณ 100 - 500 เมตร ตัดผ่านชุมชน ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนนี้เปลี่ยนแปลงจากที่เคยหันหน้าบ้านเข้าสู่ริมแม่น้ำกลับกลายเป็นหันหน้าเข้าสู่ถนนทั้งด้านหลังบ้านให้แม่น้ำ เป็นที่ทิ้งขยะ ทิ้งสิ่งของลงไปแทน จากที่เคยติดต่อสัญจรไปมาโดยทางน้ำ กลับกลายเป็นสัญจรทางบก เพราะรถยนต์สามารถติดต่อไปยังชุมชนอื่นๆ ที่ไกลออกไปได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

เส้นทางการคมนาคมในพื้นที่ศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ ถนน

พื้นที่ริมแม่น้ำมีถนนสายหลักที่เป็นถนนเลียบขนานไปกับแม่น้ำ ได้แก่

- ถนนโกสีย์ อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงและแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ถูกสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2470 นับเป็นถนนลาดยางสายแรกของเมือง มีความยาวตั้งแต่หน้าวัดนครสวรรค์ ถึงตำบลบางปรอง บริเวณหน้าโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ และได้ขยายไปจนถึงหน้าศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
- ถนนสวรรควิถี อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นถนนสายหลักของเมืองที่พาดผ่านพื้นที่ศึกษา มีความยาวตั้งแต่บริเวณศาลเจ้าพ่อโกมินทร์ ไปจนถึงบริเวณโรงสุราสรรพสามิตซึ่งอยู่ในบริเวณเขตทหารทางด้านใต้ของเมือง

- ถนนโกสีย์เหนือ อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง โดยสร้างเชื่อมต่อไปจากถนนโกสีย์เดิม ไปทางด้านทิศเหนือเลียบขนานไปกับแม่น้ำปิงอ้อมเขากบไปทางด้านหลังจนถึงบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำปิงเพื่อจะไปยังจังหวัดพิษณุโลก
- ถนนโกสีย์ใต้ อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีระยะเริ่มตั้งแต่บริเวณสะพานเดชาติวงศ์ ไปจนถึงบริเวณโรงสุราสรรพสามิตซึ่งอยู่ในเขตทหาร ทางด้านใต้ของเมือง
- ถนนสุชาติ เป็นถนนซอยอยู่ด้านใน
- ถนนเจ้าพระยา เป็นถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณตลาดสด

5.2.1.2 ทางน้ำ

ในอดีตที่ผ่านมา การสัญจรทางน้ำเป็นการสัญจรที่สำคัญที่สุดของเมืองไม่ว่าจะเป็นการติดต่อกันเองภายในเมืองหรือติดต่อกับชุมชนภายนอก ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การขนส่งสินค้า ไม่ว่าจะเป็นขึ้นไปทางเหนือจนถึงเชียงใหม่ หรือล่องไปทางใต้จนถึงกรุงเทพมหานคร แต่ในปัจจุบันการขนส่งทางน้ำแทบจะไม่มีให้เห็นอีกเลย เนื่องจากการสัญจรโดยทางรถยนต์มีความสะดวกและรวดเร็วกว่ามาก การขนส่งสินค้า การสัญจรระหว่างเมือง ระหว่างจังหวัดดังเช่นที่มีมาแต่ก่อนหายไป มีเพียงแต่การใช้ติดต่อระหว่างชุมชนสองฟากฝั่งแม่น้ำปิง เกาะยม แม่น้ำน่านเท่านั้น และมีเวลาจำกัดเพียงแค่วันเวลากลางวัน เนื่องจากเรือข้ามฟากจะหมดประมาณ 1 ทุ่มเท่านั้น

5.2.2 การใช้ที่ดิน

พื้นที่ริมน้ำในพื้นที่ศึกษา มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลายประเภท แต่ละกิจกรรมมีการใช้พื้นที่มักจะมีการกระจุกตัวเป็นกลุ่มๆ พอจะแยกเป็นประเภทได้ดังนี้

ที่พักอาศัย

ที่พักอาศัยในพื้นที่ศึกษามักจะกระจุกกระจายอยู่ทั่วไป ตามริมแม่น้ำทั้งสองฝั่ง โดยมีลักษณะขนานเป็นแนวยาวไปตามริมน้ำ เนื่องจากในอดีตผู้คนมักใช้การสัญจรทางน้ำในการติดต่อค้าขายและไปมาหาสู่กับชุมชนอื่นทั้งใกล้และไกล ดังจะเห็นได้ว่าเป็นเรือนสวนใหญ่แต่เดิมจะหันหน้าบ้านเข้าสู่แม่น้ำ แต่ในปัจจุบันมีการสร้างถนนเลียบขนานไปกับแม่น้ำ ทำให้บ้านเรือนที่สร้างขึ้นใหม่ ได้หันหน้าออกสู่อถนน เนื่องจากผู้คนไม่ต้องพึ่งพิงการสัญจรทางน้ำอีกต่อไป การสัญจรทางบกสะดวกและรวดเร็วกว่ามาก ถึงแม้ว่าการพึ่งพิงน้ำในเรื่องของการสัญจรทางน้ำหมดความสำคัญลง แต่ทัศนียภาพที่หาได้จาก

น้ำก็ยังเป็นที่ต้องการของผู้คนอยู่บ้างและเริ่มที่จะมากขึ้นเรื่อยๆ เห็นได้จากการที่มีโครงการหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นมากมายบริเวณริมฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันตกทางด้านทิศเหนือของเมือง และมีแนวโน้มที่จะขยายออกไปมากขึ้นกว่าเดิม ทางด้านใต้ของเมืองก็ด้วยเช่นกันแต่การขยายตัวในทางด้านใต้ของเมืองมีแนวโน้มน้อยกว่าทางด้านทิศเหนือเพราะส่วนใหญ่แล้วพื้นที่ด้านใต้ของเมืองเป็นพื้นที่ของเขตทหาร โครงการหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นจึงมีขนาดเล็กกว่าโครงการหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นทางด้านเหนือของเมือง และปัจจัยอีกประการหนึ่งก็คือ การที่พื้นที่ทางด้านทิศเหนือมีด้านหลังติดกับภูเขา ด้านหน้าติดกับแม่น้ำซึ่งนับว่าเป็นอริยทรัพย์ที่ดีในการสร้างที่อยู่อาศัยตามความเชื่อของคนจีน ส่วนทางด้านตะวันออกไม่ค่อยมีการขยายตัวของที่พักอาศัยเนื่องจากด้านตะวันออกของแม่น้ำเป็นที่ลุ่ม น้ำท่วมได้ง่าย ในขณะที่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเป็นพื้นที่ที่ความสูงมากกว่า น้ำจึงท่วมฝั่งตะวันออกได้ง่ายกว่า และการสัญจรไปมาระหว่างศูนย์กลางเมืองและพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกไม่สะดวกเท่าที่ควร ต้องใช้การสัญจรทางน้ำ การสัญจรทางบกก็สามารถทำได้แต่ต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก โดยการเชื่อมพื้นที่สองฝั่งระหว่างเกาะยมกับศูนย์กลางเมืองจะทำได้โดยต้องข้ามสะพานที่อยู่ทางด้านทิศเหนือของเมืองที่จะไปจังหวัดพิษณุโลก แล้วจึงเข้าถึงพื้นที่ได้ และการเชื่อมพื้นที่ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำจะทำได้โดยการสร้างสะพานเดชาติวงศ์ แล้วจึงจะเข้าถึงพื้นที่ได้ ส่วนสะพานเชื่อมเกาะยมกับด้านตะวันออกของฝั่งแม่น้ำน่านยังไม่มี จึงต้องการใช้การสัญจรทางน้ำเท่านั้น

บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ได้แก่ บริเวณตลาดสด

บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ได้แก่ บริเวณถนนสวรรคตวิถีดั้งแต่วัดนครสวรรค์ จนถึงบริเวณศูนย์ราชการ

บริเวณที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ได้แก่ บริเวณด้านทิศเหนือของเมืองซึ่งเกาะติดไปกับถนนโกสีย์เหนือ อ้อมขึ้นไปทางด้านเหนือของเมืองจนถึงบริเวณเกาะตาเทพ, ด้านใต้ของเมือง ตั้งแต่บริเวณศูนย์ราชการลงไปและพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำด้านตะวันออก

พาณิชย์กรรม

บริเวณพาณิชย์กรรม ในพื้นที่ศึกษา ปัจจุบันมีการกระจุกตัวในริมแม่น้ำบริเวณตลาดสด และกระจายตัวไปตามริมแม่น้ำ แต่จะมีความหนาแน่นในการมาใช้บริการมากในบริเวณตลาดสด ผู้คนนิยมเดินทางไปจับจ่ายซื้อสินค้าในตลาดสดมากกว่าด้านนอกที่ไกลออกมา เพราะตลาดสดสามารถเลือกจับจ่ายสินค้าได้หลายชนิดกว่าด้านนอกที่ไกลออกมา กิจกรรมการค้าจำเป็นว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชนริมแม่น้ำในพื้นที่ศึกษา ซึ่งนอกจากจะให้บริการแก่ผู้คนในชุมชนแล้วยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการซื้อขายสินค้าในระดับภาค และ เมือง เป็นตลาดรับซื้อขายสินค้าเกษตรจากพื้นที่โดยรอบ และในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในการกระจายสินค้าต่างๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นโดยรอบ ประเภทของสินค้าและบริการ จะมีตั้งแต่ประเภทขั้นสูง ซึ่งเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยลงไปถึงสินค้าขั้นต่ำที่ใช้ในชีวิตประจำ

วันและหาได้ในท้องถิ่น ในวันๆ หนึ่งจะมีผู้คนจากพื้นที่โดยรอบเข้ามาทำการค้าและใช้บริการภายในชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งปรากฏให้เห็นรูปแบบของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

กิจกรรมการค้าภายในพื้นที่ที่ศึกษาประกอบด้วย การค้าในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ประสานกันอยู่ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กิจกรรมการค้าในอาคาร และการค้าหาบเร่ แผงลอย ซึ่งการค้าทั้งสองนี้ก่อให้เกิดรูปแบบการใช้ที่ดินและการวางตัวของกิจกรรมภายในย่านการค้าของชุมชน

จากการศึกษากิจกรรมการค้าแต่ละประเภท พบว่ากิจกรรมการค้าที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ศึกษามักเกิดขึ้นบริเวณริมถนนเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา และ ถนนโกสีย์ ใกล้กับทางแยกที่มีถนนตัดผ่านเนื่องจากเป็นย่านที่มีความสะดวกในการเข้าถึง

กิจกรรมการค้าที่เกิดขึ้น เป็นลักษณะของการจำหน่ายสินค้าพวกอุปโภคบริโภค ซึ่งได้แก่ พวกอาหารสด ผักสด ผลไม้ ร้านขายอาหาร ร้านขายยา ร้านเสริมสวย ร้านค้าพวกเครื่องเขียน แบบเรียน เครื่องใช้ไฟฟ้า ร้านหม้อ ธนาคาร ร้านจำหน่ายจักรเย็บผ้า เป็นต้น

อุตสาหกรรมและคลังสินค้า

บริเวณพื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้าจะกระจายอยู่ทั่วไปตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่มักเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ให้บริการแก่ชุมชนในท้องถิ่น ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมบริการซ่อมรถยนต์ เปลี่ยนยาง เปลี่ยนล้อรถยนต์ เคาะพ่นสีเชื่อม เหล็ก ทำประตูเหล็กดัด รองลงมาได้แก่ โรงสีข้าว อุตสาหกรรมดั้งเดิมของชุมชนและมีการใช้พื้นที่มากได้แก่ โรงสีไฟบริเวณสถานีรถไฟปากน้ำโพ

โกดังเก็บสินค้า ก็จะเป็นโกดังซึ่งมักจะตั้งอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ริมถนน แม่น้ำ บริเวณสถานีรถไฟ และริมถนนสวรรควิถี ช่วงเกาะกวน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นสินค้าทางการเกษตร

สถาบันราชการ

บริเวณพื้นที่สถาบันราชการ ส่วนใหญ่จะจับกลุ่มอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก บริเวณด้านใต้ของเมือง มีการใช้พื้นที่ร่วมกัน มีหน่วยงานหลายหน่วยงานใช้พื้นที่อาคารร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานราชการ ได้แก่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ศาลจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานสรรพากรจังหวัดนครสวรรค์ ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานที่ดินจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานป่าไม้เขตจังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น

สถานศึกษา

บริเวณพื้นที่สถานศึกษา ส่วนใหญ่จะอยู่กระจุกตัวอยู่ใกล้ๆ กัน และมักจะเกาะตัวอยู่ตามถนนสายหลักของเมือง สถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคนครสวรรค์ โรงเรียนลาซาลโชติรวี โรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์ โรงเรียนวิสุทธิศึกษา เป็นต้น

สถาบันศาสนา

บริเวณสถาบันศาสนา ส่วนใหญ่จะแทรกตัวอยู่ในพื้นที่พักอาศัย ในพื้นที่ศึกษามีวัดที่สำคัญได้แก่ วัดไทรใต้ วัดพรหมจริยवास วัดไทรเหนือ วัดโพธาราม วัดนครสวรรค์ วัดศรีสุวรรณ เป็นต้น

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ในพื้นที่ศึกษา มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจคือ ใช้ภูมิทัศน์ริมน้ำเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ

5.2.3 ความสัมพันธ์ของอาคารกับการใช้ที่ดิน

จากการสำรวจพื้นที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่ศึกษา บริเวณย่านการค้าของเมืองพบว่ามีลักษณะทางกายภาพของอาคารประเภทการค้า มีลักษณะตัวอาคารเป็นตึกแถวสมัยเก่าและห้องแถวไม้ตั้งอยู่ 2 ข้างถนนเลียบบแม่น้ำเจ้าพระยา และกลุ่มบ้านเรือนที่เป็นแบบเดิมไม่ค่อยพบมากนัก จะพบได้ในบริเวณเกาะยม และฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ส่วนชุมชนแออัดจะกระจุกตัวหนาแน่นอยู่ท้ายตลาดสด

ความสูงของอาคาร ส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง 2-3 ชั้น ซึ่งปรากฏอยู่ในบริเวณตลาดสดซึ่งเป็นย่านการค้าเก่าของเมือง ความสูงของอาคารจะมีความสอดคล้องกับลักษณะอาคาร และมีความสัมพันธ์กับการขยายตัวของย่านการค้า กล่าวคือ บริเวณชุมชนริมน้ำเดิมจะเป็นห้องแถวไม้ 2 ชั้น ต่อมาเมื่อเกิดไฟไหม้ตลาด และมีการสร้างอาคารขึ้นใหม่ ความสูงของอาคารจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นอาคาร 2 - 3 ชั้น

การใช้ประโยชน์อาคารส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์ในทางการค้าและพักอาศัยร่วมกัน โดยมีความหนาแน่นของการใช้ประโยชน์อาคารประเภทนี้ในบริเวณย่านการค้า ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สะดวกต่อการเข้าถึง

ลักษณะของอาคารส่วนใหญ่จะอยู่ในสภาพกลางเก่ากลางใหม่ อาคารเก่าที่ได้รับการดูแลรักษาดี จะเป็นอาคารที่ยังมีการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการค้าและพักอาศัยอยู่ร่วมกัน ทำให้เจ้าของร้านมีการดูแลรักษาอยู่เสมอ ส่วนอาคารที่ใช้เป็นโกดังเก็บของ จะมีสภาพที่เก่าเพราะขาดการดูแลรักษาทั้งที่บางแห่งเป็นอาคารที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน

5.2.4 ระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ

โดยปกติแล้วพื้นที่บริเวณริมน้ำนั้นยังมิได้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคอย่างสมบูรณ์เต็ม บริเวณพื้นที่ จะมีเฉพาะบริเวณถนนเลียบบแม่น้ำในเขตเทศบาลและชุมชนหนาแน่น ซึ่งยังมีจำนวนที่ไม่หนาแน่นมากนัก ดังนั้นการให้บริการสาธารณูปโภคแต่ละประเภทจะมีลักษณะดังนี้

ระบบการประปา ซึ่งเป็นสาธารณูปโภคที่สำคัญมากสำหรับแหล่งชุมชนทุกประเภท การให้บริการน้ำประปายังมีปัญหา เพราะกำลังการผลิตยังไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมีการเพิ่มโรงกรองน้ำใหม่แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง เนื่องจากยังไม่มีระบบท่อใหญ่ เครื่องจักรที่ใช้ผลิตมีน้อยและบางส่วนมีการเสียและชำรุด ทำให้สมรรถนะการผลิตลดลง แหล่งน้ำดิบคือมีแม่น้ำปิงจะมีปริมาณลดลงในช่วงฤดูแล้ง

ระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันเทศบาลนครนครสวรรค์ ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเป็นระบบท่อรวมระบายน้ำลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งมีการปล่อยน้ำเสียจากชุมชนลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาโดยตรง ผู้คนที่อาศัยอยู่ริมน้ำยังทิ้ง ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำอีกด้วย ถึงแม้ในปัจจุบันจะยังไม่เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียถึงขั้นรุนแรง แต่หากไม่หาทางป้องกันและแก้ไข คาดว่าจะเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียอย่างแน่นอนในอนาคต และจะส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อการใช้น้ำของชุมชนตอนใต้ของแม่น้ำเจ้าพระยา

ระบบบำบัดขยะ โดยทั่วไปจะมีรถขยะของทางเทศบาลมาเก็บขยะในถังที่จัดเอาไว้ และหาทางบำบัดออกไป จึงไม่มีปัญหาในเรื่องนี้มากนัก

5.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาพบว่า อาชีพของผู้คนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นผู้ประกอบอาชีพงานประจำ ไม่ว่าจะเป็น การค้าขาย การเกษตร การบริการเกือบทุกประเภท และมักจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อเข้ามาทำงานในย่านการค้าของเมือง จึงทำให้ลักษณะอาชีพมีแนวโน้มคงที่และไม่มีการเคลื่อนไหวทางด้านแรงงานมากนัก

การประกอบกิจกรรมด้านอุตสาหกรรม ทั้งชนิดที่เป็นโรงงานและที่เป็นอุตสาหกรรมครอบครัวของชุมชนแห่งนี้มีความสำคัญต่อสภาพเศรษฐกิจสำหรับชุมชนไม่มากนัก โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นของส่วนบุคคลที่ดำเนินกิจการ เช่น โรงเลื่อยไม้ โรงงานทำอิฐ และโรงสีข้าว โรงน้ำแข็ง ซึ่งแต่ละแห่งจะมีการจ้างแรงงานอยู่ในวงจำกัด

5.4 การศึกษาในรายละเอียดของพื้นที่ริมน้ำ

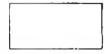
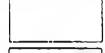

การศึกษาสภาพของพื้นที่ริมน้ำในปัจจุบัน จะแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 7 โซน โดยพิจารณาจากลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความคล้ายคลึงกัน และมีความเกี่ยวข้องกันในด้านกิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยได้แบ่งพื้นที่ศึกษาเป็นดังนี้

5.4.1 โซนที่ 1 ย่านที่พักอาศัยด้านทิศเหนือของเมือง

โซนที่ 1 จะเป็นย่านที่พักอาศัยซึ่งอยู่ทางด้านทิศเหนือของเมือง โดยจะอยู่บริเวณพื้นที่ริมน้ำแม่ปิงตั้งแต่บริเวณจุดตัดของถนนธรรมวิทีกับถนนโกสีย์เลียบบนลานไปกับแม่น้ำปิงอ้อมเขากบไปจนถึงสุดเขตเทศบาลนคร บริเวณเกาะตาเทพ

แผนที่ 5.4 แสดงพื้นที่ศึกษา
ซึ่งได้แบ่งเป็นโซนย่อย 7 โซน

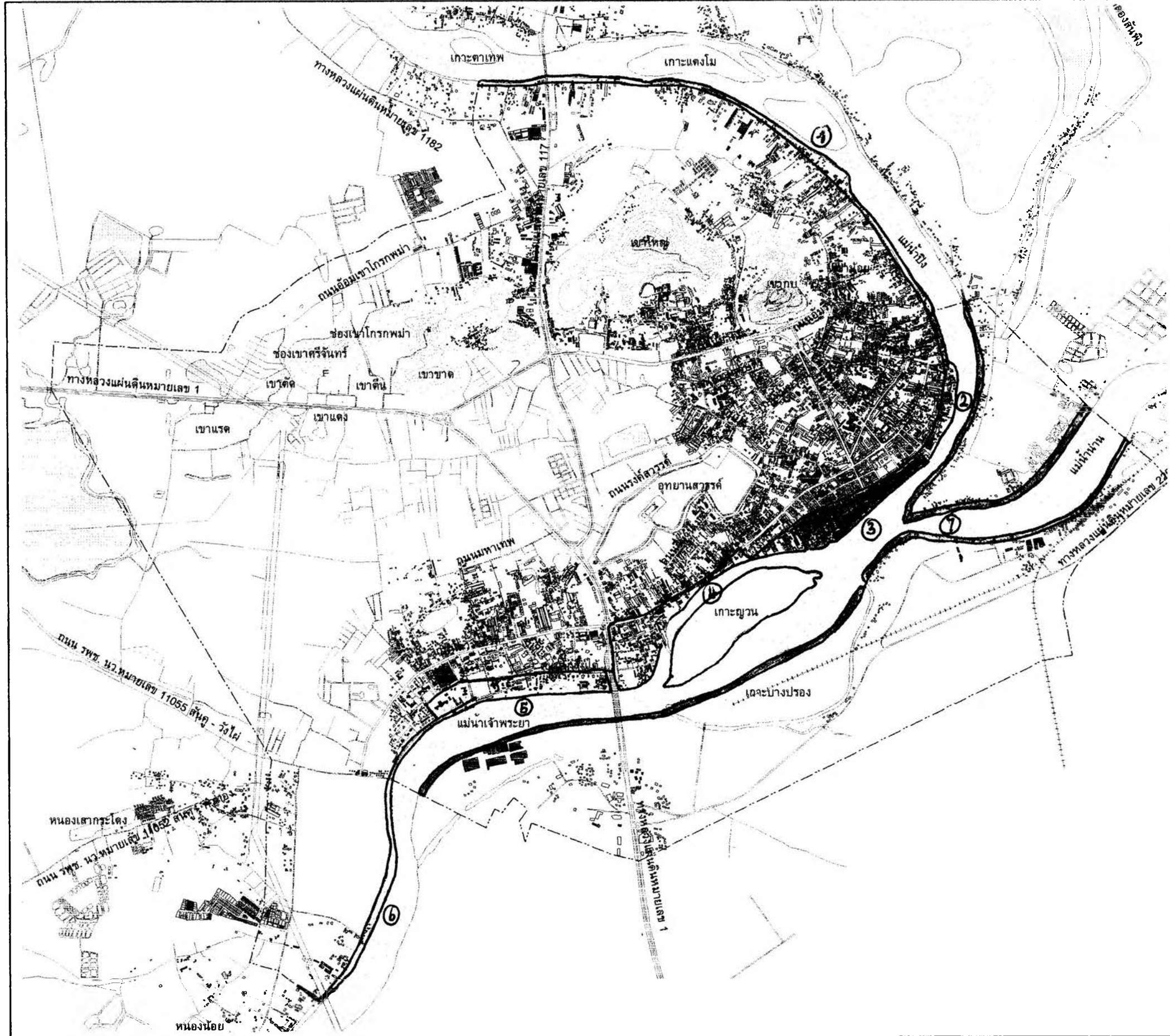
คำอธิบายสัญลักษณ์

- โซนที่ 1
- โซนที่ 2
- โซนที่ 3
- โซนที่ 4
- โซนที่ 5
- โซนที่ 6
- โซนที่ 7

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4.1.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

โซนที่ 1 จะเป็นพื้นที่ที่เป็นส่วนต่อจากการขยายตัวของเมืองเดิมซึ่งส่วนใหญ่การใช้ที่ดินจะเป็นที่พักอาศัยกระจายอยู่ตามริมน้ำ และหันหน้าบ้านสู่ถนนมากกว่าที่จะหันหน้าเข้าหาแม่น้ำดังแต่ก่อน เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างอยู่มาก ลักษณะของการขยายตัวของที่อยู่อาศัย จึงเป็นลักษณะกระจายกันอยู่ และ ในโซนนี้ยังมีโครงการของหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นมากมาย และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวออกไปมากขึ้น ปัจจัยประการหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ในโซนนี้มีการขยายตัวของโครงการหมู่บ้านจัดสรรมากกว่าโซนอื่นๆ ก็คือ การที่พื้นที่ทางด้านทิศเหนือมีด้านหลังติดกับภูเขา ด้านหน้าติดแม่น้ำซึ่งนับว่าเป็นขวงจู้ที่ดีในการสร้างที่อยู่อาศัยตามความเชื่อของคนจีน และ ถึงแม้ว่าการพึ่งพิงน้ำในเรื่องของการสัญจรทางน้ำหมดความสำคัญลง แต่ทัศนียภาพที่หาได้จากน้ำก็ยังเป็นที่ต้องการของผู้คนอยู่และเริ่มที่จะมากขึ้นเรื่อยๆ

ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ ได้แก่ ร้านค้า โกดังสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ราชการ ประปนแทรกตัวอยู่กับที่อยู่อาศัย ภายในโซนนี้ ร้านค้าที่เปิดให้บริการจะเป็นร้านอาหาร ร้านขายของชำ ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ร้านอาหารส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะที่ให้บริการแก่ผู้คนจากโซนอื่นๆ มากกว่าจะบริการเพื่อคนในโซนเอง โดยจะใช้บรรยากาศจากริมน้ำมาเป็นส่วนช่วยเพื่อส่งเสริมการขาย เช่น ร้านหน้าผา ร้านบ้านไทย ส่วน ร้านขายของชำ ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ที่เปิดบริการนั้นเพื่อให้บริการแก่คนในโซนเท่านั้น อุตสาหกรรมที่พบในโซนนี้มักจะเป็นขนาดเล็ก เช่น ตู้ซ่อมรถ และการดูตรวจยาสีฟัน สถานที่ราชการที่พบได้แก่ โรงสูบน้ำของเทศบาล

การเข้ามาใช้บริการของผู้คนในโซนนี้ ไม่่วนวายตลอดทั้งวันทั้งคืนเหมือนย่านการค้าบริเวณที่ตั้งดูให้ผู้คนเข้ามาในโซนนี้ ก็คือ บริเวณร้านอาหารที่ตั้งอยู่ริมน้ำ ในตอนกลางวันจะมีผู้คนเข้ามากินอาหารจากบริเวณนี้มากมายหลายร้าน ส่วนในตอนเย็นจะมีร้านอาหารที่เปิดบริการอยู่ไม่กี่ร้าน แต่ในตอนเย็นก็จะมีผู้คนในโซนนี้ใช้พื้นที่ริมน้ำบริเวณนี้เพื่อพักผ่อนหย่อนใจเล่นกีฬา เป็นที่กินข้าวของครอบครัวที่อยู่อาศัยในโซน โดยทำเป็นเพิงยื่นออกไปจากบริเวณขอบถนน ในเวลากลางคืนในโซนนี้จะค่อนข้างเงียบเหงา เพราะส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

5.4.1.2 รูปแบบการสัญจร

โครงข่ายการสัญจรของโซนที่ 1 จะใช้ถนนโกลีซึ่งเป็นถนนที่เลียบขนานไปกับแม่น้ำเป็นโครงข่ายหลักที่ใช้ติดต่อกับโซนอื่นๆ และยังสามารถเชื่อมต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 117 ทางด้านทิศเหนือบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำปิงอีกด้วย ยานพาหนะที่ใช้สัญจรส่วน

แผนที่ 5.4.1-1 แสดงการใช้ที่ดินในโซนที่ 1

คำอธิบายสัญลักษณ์

ประเภทการใช้อาคาร

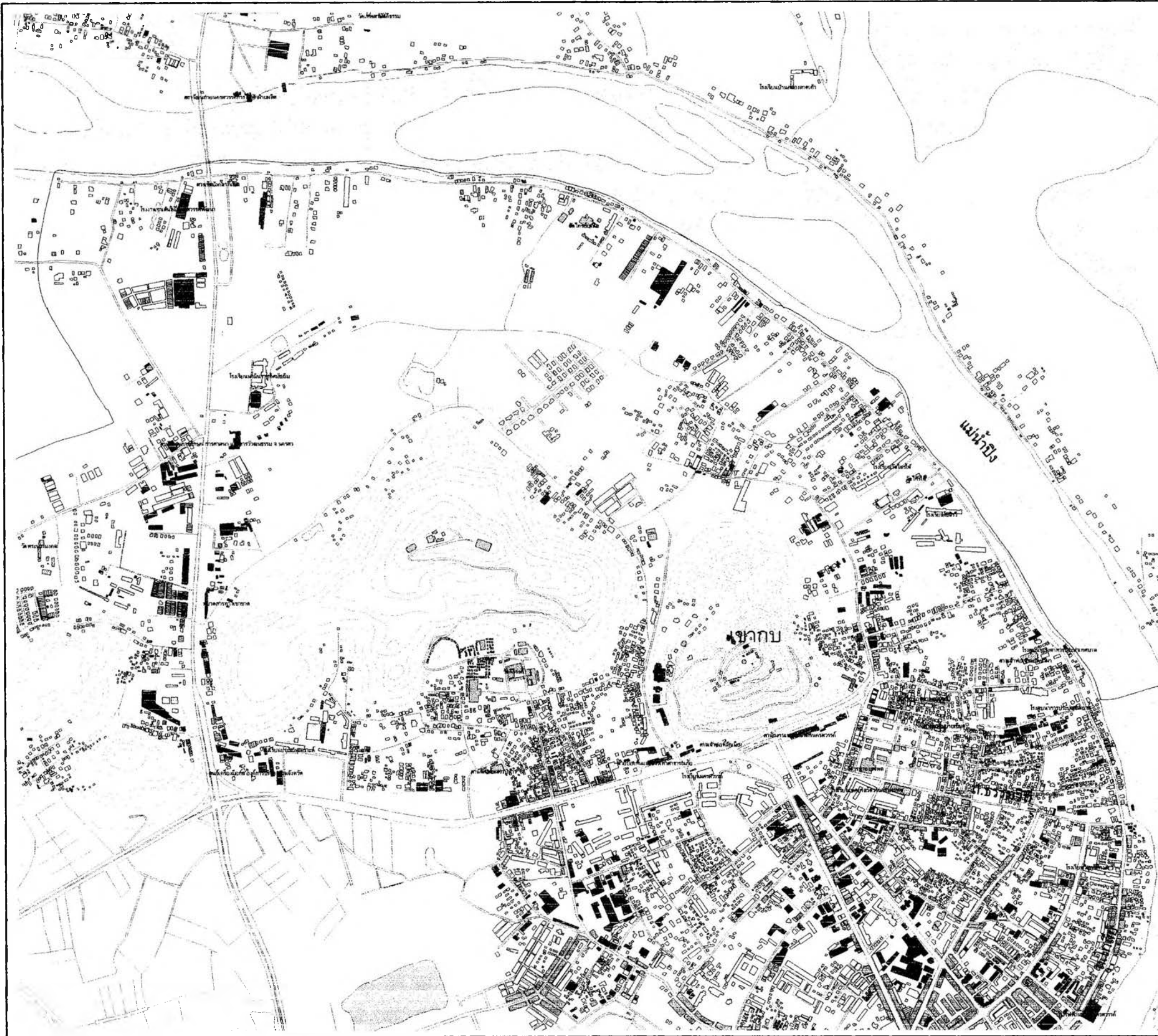
- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถานบันเทิง
- อาคารสถานบริการศึกษา
- อาคารสถานราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

ที่มา : กรมการผังเมือง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมหน้าเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.4.1-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 1

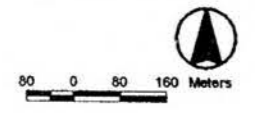

คำอธิบายสัญลักษณ์

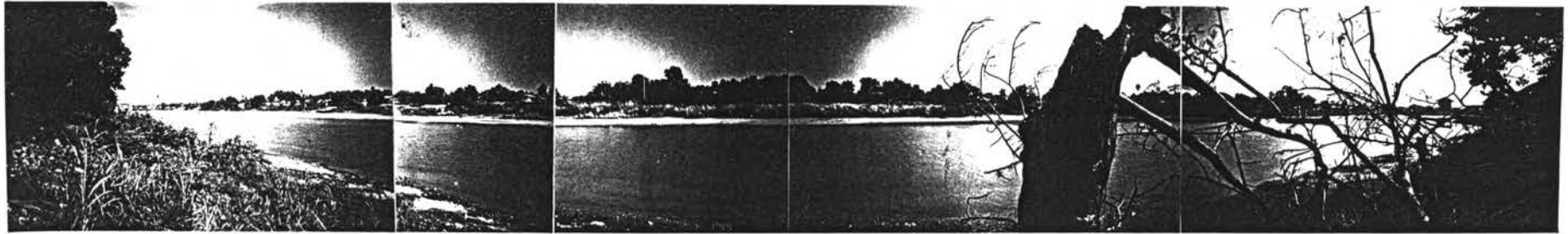
ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถานศึกษา
- อาคารสถานบริการ
- อาคารสถานราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครศรีธรรมราช

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

3

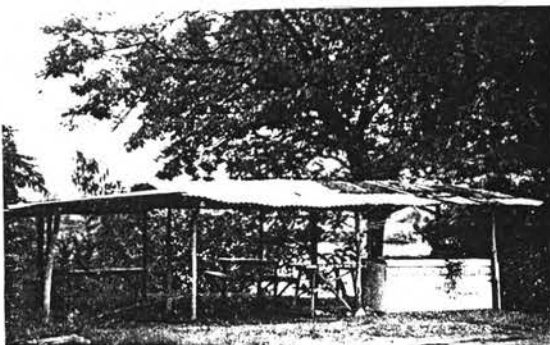
4

5

ภาพที่ 5.4.1-1 แสดงโซนที่ 1

1. ทิวทัศน์ริมน้ำปิงในฤดูแล้ง
2. การใช้ที่ดินริมน้ำเป็นสวนหย่อม
3. รูปแบบการสัญจรทางน้ำ
4. ศาลาริมน้ำที่ไม่มีการใช้ประโยชน์
5. โต๊ะไม้สำหรับนั่งเล่นและพักผ่อน

ภาพที่ 5.4.1-2 แสดงโซนที่ 1

1. หมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่
2. น้ำในริมน้ำปึงในฤดูน้ำหลาก
3. เรือดูดทราย
4. ริมตลิ่งถูกปล่อยให้มียักษ์ป่าคลุม
5. เฝิงขายของที่ถูกสร้างขึ้นมาแบบง่าย
6. รูปแบบการสัญจรและทางสัญจร

ใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ส่วนตัว ส่วนรถประจำทางก็มีผ่านเข้ามาในโซนด้วยเช่นกัน แต่ไม่ค่อยมีผู้คนนิยมใช้มากนัก เนื่องจากต้องคอยเป็นเวลานานโดยเฉพาะช่วงเวลาปกติ นอกจากนี้ยังมีโป๊ะสำหรับเชื่อมการติดต่อของผู้คนระหว่างแม่น้ำปิงฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกเข้าด้วยกันอีกด้วย

5.4.1.3 ข้อสังเกต

การใช้พื้นที่ริมน้ำของโซนนี้ ในย่านที่เป็นหมู่บ้านจัดสรรที่สร้างขึ้นใหม่ ส่วนใหญ่แล้วจะจัดสร้างสวนหย่อมไว้บริเวณด้านหน้าโครงการซึ่งติดกับแม่น้ำปิง เพื่อให้ผู้คนที่พักอาศัยในหมู่บ้านสามารถมาใช้บริการได้ ส่วนบริเวณที่เป็นย่านพักอาศัยเดิมก็จะมีการจัดสร้างเพิงสำหรับเป็นที่พักผ่อนในยามเย็นได้ คนที่มาใช้พื้นที่ริมน้ำในโซนนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนในชุมชนนั้น จะไม่ใช่คนจากย่านอื่น พื้นที่ริมน้ำจึงเป็นที่เฉพาะคนในชุมชนมาใช้ ไม่ใช่คนทั่วไป การใช้พื้นที่ริมน้ำเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจจะไม่ต่อเนื่องกับที่พักอาศัย เนื่องจากจะมีถนนเลียบบแม่น้ำกันเอาไว้ตรงกลางระหว่างที่พักอาศัยกับพื้นที่ริมน้ำ การมาใช้ต้องระมัดระวังในเรื่องของอุบัติเหตุจากยวดยานทั้งหลายที่วิ่งด้วยความเร็วสูง นอกจากนี้การใช้พื้นที่ริมน้ำบางช่วงยังปล่อยให้เป็นที่รกร้างมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมไม่ได้ใช้ประโยชน์ บางช่วงมีการดูทรายทำให้เกิดปัญหาตลิ่งทรุด และบางช่วงมีการบุกรุกที่ริมตลิ่งเพื่อทำเป็นเพิงขายอาหาร

5.4.2 โซนที่ 2 ย่านชุมชนเก่าของเมือง

โซนที่ 2 จะเป็นพื้นที่ที่เคยเป็นชุมชนเก่าของเมืองมาก่อนตั้งแต่ยุคที่เมืองนครสวรรค์เป็นเมืองชุมทางการค้าขายทางน้ำ โดยเริ่มตั้งแต่จุดตัดของถนนธรรมวิถีดัดกับถนนโกสีย์แล้วเลียบบขนานริมน้ำลงมาทางด้านล่างจนถึงบริเวณโรงไฟฟ้าน้ำแข็ง

5.4.2.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

เนื่องจากในโซนนี้ แต่เดิมเคยเป็นย่านการค้าเก่าของเมือง ลักษณะอาคารที่พบเห็นโดยทั่วไป จะเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว และสองชั้น โดยมีสภาพทรุดโทรมเป็นอย่างมาก โดยพวกห้องแถวจะอยู่ติดถนนหันหน้าตัวอาคารสู่ถนน ส่วนที่เป็นบ้านเดี่ยวจะกุดเข้ามาภายในด้านหลังห้องแถว ซึ่งจะจับกลุ่มกันหนาแน่นและไม่เป็นระเบียบ ยังพอให้เห็นบ้านแบบเดิมที่หันหน้าออกสู่น้ำบ้าง อายุของบ้านมักเป็นบ้านที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงที่เมืองนครสวรรค์เป็นชุมทางการค้าขายทางน้ำ บ้านเดี่ยวที่ถูกสร้างขึ้นในบริเวณนี้อาจเป็นบ้านเดี่ยวที่มีลักษณะของตัวอาคารค่อนข้างใหญ่ และหันหน้าให้ถูกทิศทางตามหลักของการสร้างบ้าน แต่มิได้หันหน้าเข้าสู่เส้น

แผนที่ 5.4.2-1 แสดงการใช้ที่ดินในโซนที่ 2

คำอธิบายสัญลักษณ์

- ประเภทการใช้อาคาร
- อาคารพักอาศัย
 - อาคารพาณิชย์กรรม
 - อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
 - อาคารอุตสาหกรรม
 - อาคารโกดัง คลังสินค้า
 - อาคารสถานศาสนา
 - อาคารสถานการศึกษา
 - อาคารสถานราชการ
 - อาคารคอก ปศุสัตว์
 - สนามกีฬา สวนสาธารณะ

ที่มา : กรมการผังเมือง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมหน้าเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทางการคมนาคมเป็นหลัก ห้องแถวที่อยู่ติดถนนยังคงเป็นชุมชนพักอาศัยเก่าที่เปิดร้านค้าขายของหรือประกอบกิจการบริการด้วย เช่น ขายของชำ ขายหนังสือ ร้านอาหาร ร้านเสริมสวย อุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น ซ่อมมอเตอร์ไซด์ ชูมมะพร้าว ตัดกระดาษ ทำกรอบรูป โรงไฟฟ้า น้ำแข็ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจการอื่นๆ เช่น สโมสร และ สโมสรของภาคเอกชน อีกด้วย โชนนี้จะเป็นย่านที่มีผู้คนเข้ามาใช้บริการมาก เพราะเป็นโซนที่ต่อเนื่องมาจากย่านการค้าของเมืองจึงมีผู้มาใช้บริการในโซนนี้มากโดยเฉพาะในเวลากลางวัน แต่ในเวลากลางคืนค่อนข้างเงียบเหงา

5.4.2.2 รูปแบบการสัญจร

การเดินทางในโซนนี้ยังใช้ถนนโกลีเย่เป็นถนนสายหลักในการสัญจร และคนในโซนยังนิยมใช้จักรยานยนต์เพราะสะดวกและรวดเร็ว ถึงแม้ว่ารถสองแถวที่ผ่านเข้ามาในบริเวณนี้จะมีจำนวนหลายสายก็ตาม แต่ก็ยังไม่เป็นที่นิยมเพราะส่วนใหญ่แล้วเกือบทุกบ้านในโซนนี้จะมีจักรยานยนต์

5.4.2.3 ข้อสังเกต

การปล่อยให้มีการใช้พื้นที่ไปในทางเสื่อม เช่น ตัวอาคารที่ปล่อยให้มันทรุดโทรมไปตามกาลเวลา โดยขาดการดูแลเอาใจใส่ ไม่ว่าจะเป็นตัวอาคารของโรงไฟฟ้า น้ำแข็ง ห้องแถวไม้ ชั้นเดียว และสองชั้น ประกอบกับถนนโกลีเย่ที่ผ่านเข้ามาในโซนนี้ค่อนข้างคับแคบ อาจจะเป็นเพราะปริมาณการจราจรค่อนข้างคับคั่งต่อเนื่องมาจากย่านการค้าของเมือง จึงทำให้การจราจรในโซนนี้ค่อนข้างหนาแน่นไปด้วย ประกอบกับที่จุดตรงของการมาใช้บริการในโซนนี้ต้องจอดรถไว้หน้าร้านริมถนน จึงทำให้ช่องทางจราจรที่แคบอยู่แล้วคับแคบมากยิ่งขึ้น

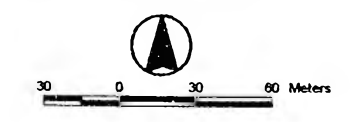
การใช้พื้นที่ริมน้ำในโซนนี้มีน้อยมาก หรือเกือบจะไม่มีเลยไม่ว่าจะเป็นการสัญจรทางน้ำ หรือการเก็บเอาภูมิทัศน์ริมน้ำไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน พื้นที่ริมน้ำเป็นที่ทิ้งของเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูล ปล่อยให้ริมตลิ่งมีต้นไม้ขึ้นปกคลุม บ้านที่อยู่ริมน้ำก็ปล่อยให้ทรุดโทรมขาดการบำรุงรักษา ดูแลเอาใจใส่ พื้นที่เสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัด

แผนที่ 5.4.2-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 2

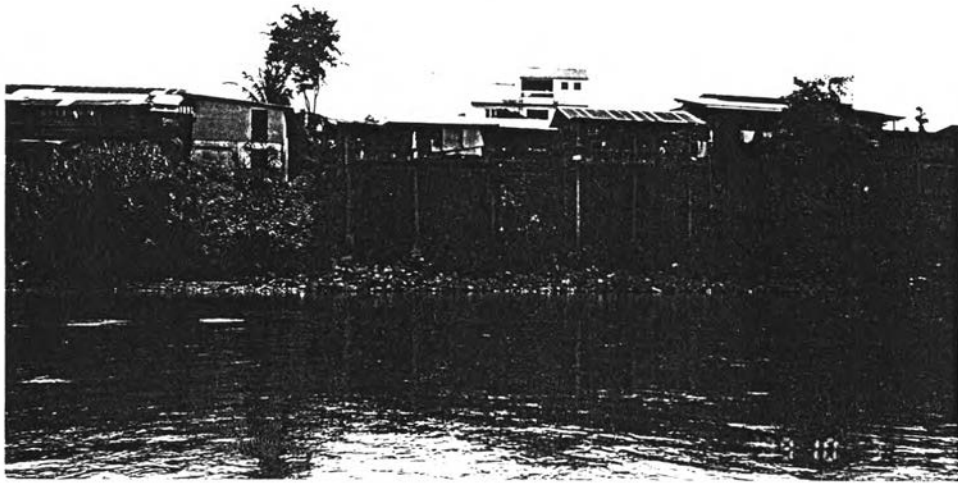
- คำอธิบายสัญลักษณ์**
- ประเภทการใช้อาคาร**
- อาคารพักอาศัย
 - อาคารพาณิชย์กรรม
 - อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
 - อาคารอุตสาหกรรม
 - อาคารโกดัง คลังสินค้า
 - อาคารสถานบันเทิง
 - อาคารสถาบันการศึกษา
 - อาคารสถาบันราชการ
 - อาคารคอก ปศุสัตว์
 - สนามกีฬา สวนสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

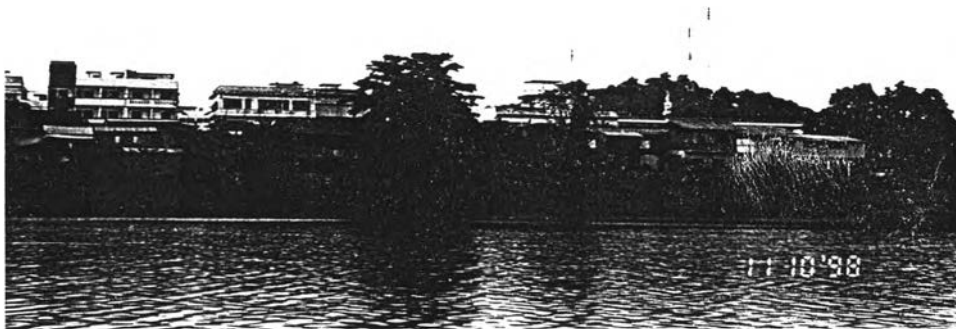

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.4.2-1 แสดงโซนที่ 2

1. อาคารบ้านเรือน

2. ริมตลิ่งที่ไม่มีการใช้ประโยชน์

3. อาคารที่ทำการที่เคยเป็นบริษัทป่าไม้ลำซา

5.4.3 โซนที่ 3 ย่านการค้าของเมือง

โซนที่ 3 ขอบเขตโซนเริ่มตั้งแต่บริเวณโรงไฟฟ้าน้ำแข็งเลียบบตามแนวถนนโกสีย์จนถึงวัดนครสวรรค์ นับเป็นโซนที่มีการใช้ที่ดินได้เข้มข้นที่สุด เป็นย่านการค้าเก่าแก่มาแต่เดิมตั้งแต่สมัยที่มีการย้ายเมืองมาตั้งทางฝั่งตะวันตก สภาพของพื้นที่จะเป็นที่ราบริมแม่น้ำ มีตลิ่งริมแม่น้ำ ค่อนข้างชัน เวลาปกติจะอยู่สูงกว่าระดับน้ำประมาณ 5 เมตร แต่ฤดูน้ำหลาก จะมีน้ำเอ่อล้นเข้ามาท่วมบริเวณนี้ได้ ปัจจุบันมีการทำเขื่อนป้องกันน้ำท่วม บริเวณถนนเจ้าพระยา จึงสามารถป้องกันน้ำท่วมได้ในระดับหนึ่ง

ในโซนนี้ มีแม่น้ำไหลผ่าน 3 สาย คือ แม่น้ำปิง แม่น้ำน่าน ไหลมารวมกันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา โดยจุดที่แม่น้ำปิงและแม่น้ำน่านไหลมารวมกัน ก็คือ ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งสามารถมองเห็นได้ตรงบริเวณเกาะยม เมื่อเรามองจากถนนเจ้าพระยาซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา

โซนนี้ถือเป็นแหล่งพาณิชย์กรรมที่สำคัญของจังหวัด เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้า และศูนย์กลางการเงินระหว่างภาค โดยจะเกาะไปตามถนน ถนนโกสีย์ และยังมีตลาดที่เป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ โดยจะเป็นตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลาง ของแหล่งสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ เลยกี่เดียว เปิดการซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคเกือบจะทั้งวัน โดยเฉพาะพวกพืช ผัก ผลไม้ต่างๆ ซึ่งมาจากหลายแหล่งด้วยกัน ในเขตภาคเหนือตอนบนและจังหวัดใกล้เคียง เสมือนเป็นตลาดกลางที่ผู้ซื้อ ผู้ขายมาทำการตกลงซื้อขายกัน เพื่อส่งไปจำหน่ายต่อในแหล่งต่างๆ

5.4.3.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

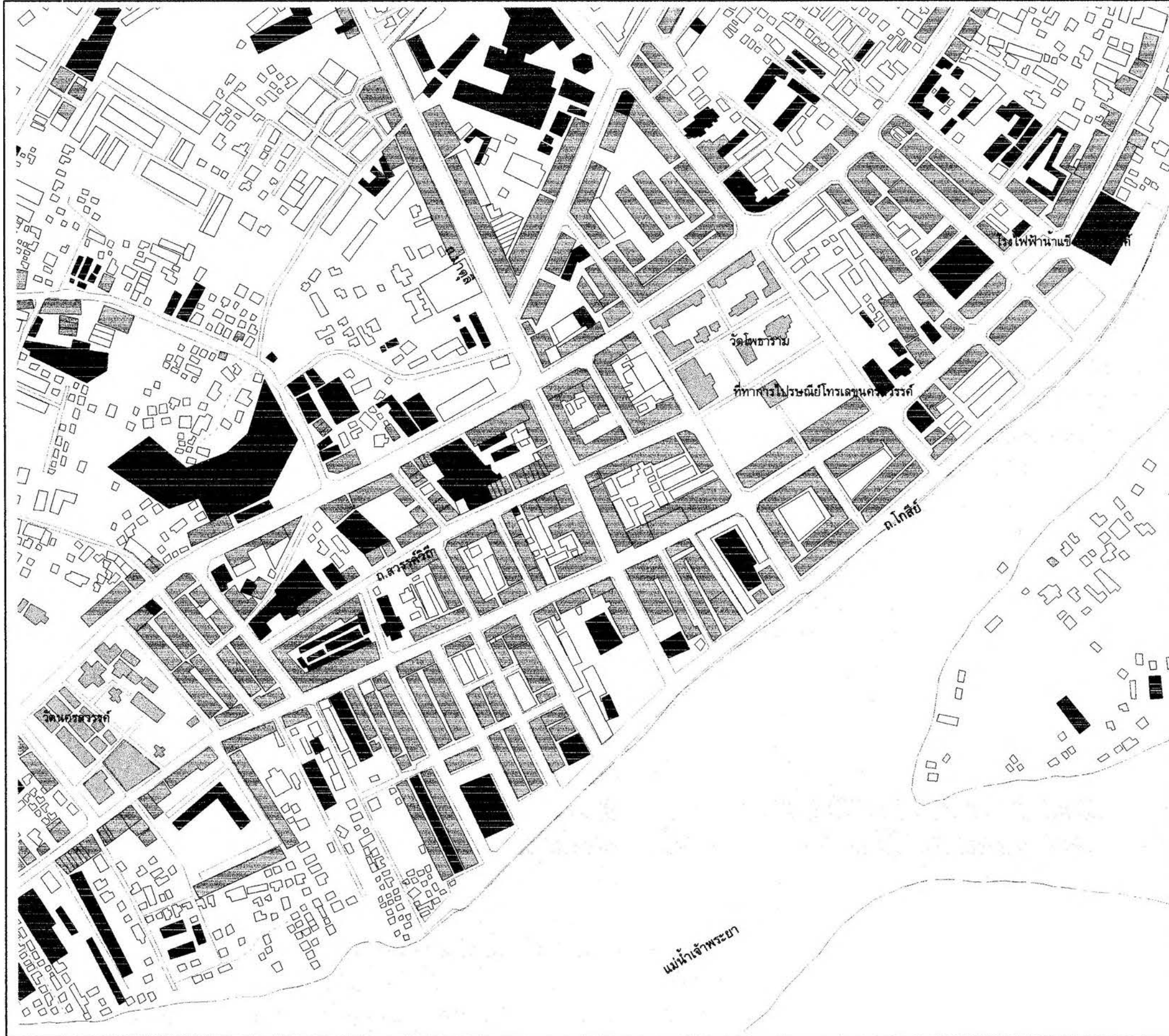
ย่านศูนย์กลางการค้าของเมือง เป็นจุดแรกของการตั้งถิ่นฐานชุมชนจากการเป็นศูนย์กลางตลาดการค้าข้าวเปลือกและไม้สัก อาคารส่วนใหญ่ในสมัยแรกเป็นอาคารไม้ ชั้นเดียว ต่อมาจึงสร้างอาคารเพิ่มขึ้น อาคารมีจำนวนชั้นมากขึ้น สมัยนั้นมีตึกแค่ 3 ตึก คือ ตึกแดง ตึกขาว ตึกเหลือง ชั้นบนทำเป็นโรงแรม ชั้นล่างทำเป็นตลาดขายอาหารนับเป็นย่านที่เจริญที่สุดในอดีต

จากการที่สภาพเศรษฐกิจของเมืองผูกพันอยู่กับการค้า ทั้งค้าส่งและปลีก ทำให้ประชากรส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่บริเวณย่านการค้าของเมืองซึ่งเป็นชุมชนดั้งเดิม เพราะสะดวกในการค้าขายและจับจ่ายซื้อสินค้า การใช้ที่ดินประเภทกิจกรรมการค้าและการบริการจึงเข้มข้น มีตลาดถึง 4 ตลาด ได้แก่

- ตลาดข้าวคราว เป็นตลาดใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดของท้องถิ่น กิจกรรมการค้าขายทั้งการค้าส่งและการค้าปลีก โดยมีช่วงเวลาดังนี้ ในช่วงกลางคืนถึงเช้ามีด จะเป็นการใช้พื้นที่เป็นกิจกรรมการค้าส่งพวกอาหารสด ผักสด ผลไม้ กิจกรรมการค้าส่งจะหยุดตอนเช้ามีด และจะมาเริ่มคึกคักอีกครั้งในตอนสายจนเย็นก็ปิดตลาด แล้วเริ่มกลางคืนด้วยการค้าส่งอีกครั้งหนึ่ง

- ตลาดบ่อนไก่ ตั้งอยู่ริมถนนโกสีย์ บริเวณโรงไฟฟ้าน้ำแข็ง จะเป็นตลาดในช่วงเช้า ต่อช่วงเวลาจากตลาดปากน้ำโพ มีผู้คนนิยมมาซื้อ - ขายสินค้า ทั้งการค้าส่ง และการค้าปลีก พอตตอนสายตลาดก็จะวาย จะเหลือแผงขายผลไม้อยู่ 2 - 3 แผง ขายตลอดวันตลอดคืนริมถนนโกสีย์
- ตลาดชุมชนหงส์ เป็นตลาดเก่าแก่มากตั้งแต่สมัยที่เมืองนครสวรรค์เป็นชุมทางการค้าขายทางน้ำ เป็นตลาดที่อยู่ภายในตัวอาคาร ส่วนใหญ่แล้วสินค้าที่จำหน่ายในตลาดชุมชนหงส์ มีทั้งของสดและของแห้ง เป็นสถานที่ขายอาหารการกิน ของชำ ซึ่งมีอยู่ไม่กี่แผง แก่ผู้มีฐานะในตลาดชั่วคราว เพราะเมื่อเทียบราคากับที่อื่นจัดว่ามีราคาแพงกว่าและคุณภาพก็ดีกว่า
- ตลาดริมเขื่อน เดิมตั้งอยู่ต่อจากตลาด แต่ต่อมาได้ย้ายขึ้นมาทางด้านโรงไฟฟ้าน้ำแข็ง ทางเทศบาลได้ทำการปิดถนนบางส่วนยาวประมาณ 1 กิโลเมตรในตอนกลางวันจะขายพวกสินค้าทั่วไป โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ไม่มีราคาแพงมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นเสื้อผ้าสำหรับผู้คนที่มียาได้น้อย และ เกษตรกรที่มาจากต่างอำเภอในตอนเย็น บริเวณนี้ก็จะแปรเปลี่ยนไปเป็นแผงขายอาหารคาว - หวาน กว่า 100 แผง มีให้เลือกกินตามอัธยาศัย

นอกจากตลาดดังกล่าวแล้ว กิจกรรมการบริการอื่น ๆ อีกหลายประเภทที่แทรกตัวอยู่ เช่น ธนาคาร คลินิก ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านตัดผม เป็นต้น

แผนที่ 5.4.3-1 แสดงการใช้ที่ดินในโซนที่ 3

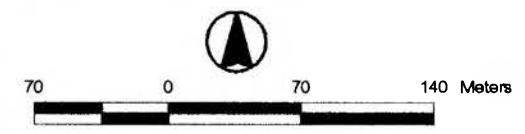
คำอธิบายสัญลักษณ์

ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถานศึกษา
- อาคารสถาบันราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

ที่มา : กรมการผังเมือง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมหน้าเมืองนครศรีธรรมราช

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ย่านพักอาศัยในโซนนี้จะเป็นย่านพักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูง เนื่องจากที่ดินมีราคาสูงมาก ย่านพักอาศัยจะมีอยู่ 2 ประเภท คือ

- ที่พักอาศัยที่เป็นอาคารพาณิชย์ โดยมีลักษณะของตัวอาคารเป็นตึกแถว 2-3 ชั้น ชั้นล่างจะทำการค้าขาย ชั้นสองเป็นที่พักอาศัย และถ้าเป็นอาคาร 3 ชั้น ชั้นที่สามก็อาจเป็นโกดังเก็บสินค้าหรือที่พักอาศัยอีกก็ได้
- อาคารพักอาศัยที่อยู่ถัดจากอาคารพาณิชย์ด้านหน้าเข้าไป ซึ่งจะมีความหนาแน่นสูงมาก
- ชุมชนแออัดที่อยู่ท้ายตลาดชั่วคราว ตั้งอยู่ซอยเทพวิถิและปลายซอยรณชัย ถนนโกสีย์ มีเนื้อที่ 1 ไร่และ 6 ไร่ ตามลำดับ โดยชุมชนแออัดที่ปลายซอยรณชัยมี 27 หลังคาเรือน และบุกรุกที่ของรัฐ รัฐมีโครงการจะรื้อชุมชนแออัดซอยเทพวิถิเป็นที่เช่าจากเอกชน เอกชนมีโครงการจะรื้อเพื่อทำศูนย์การค้า

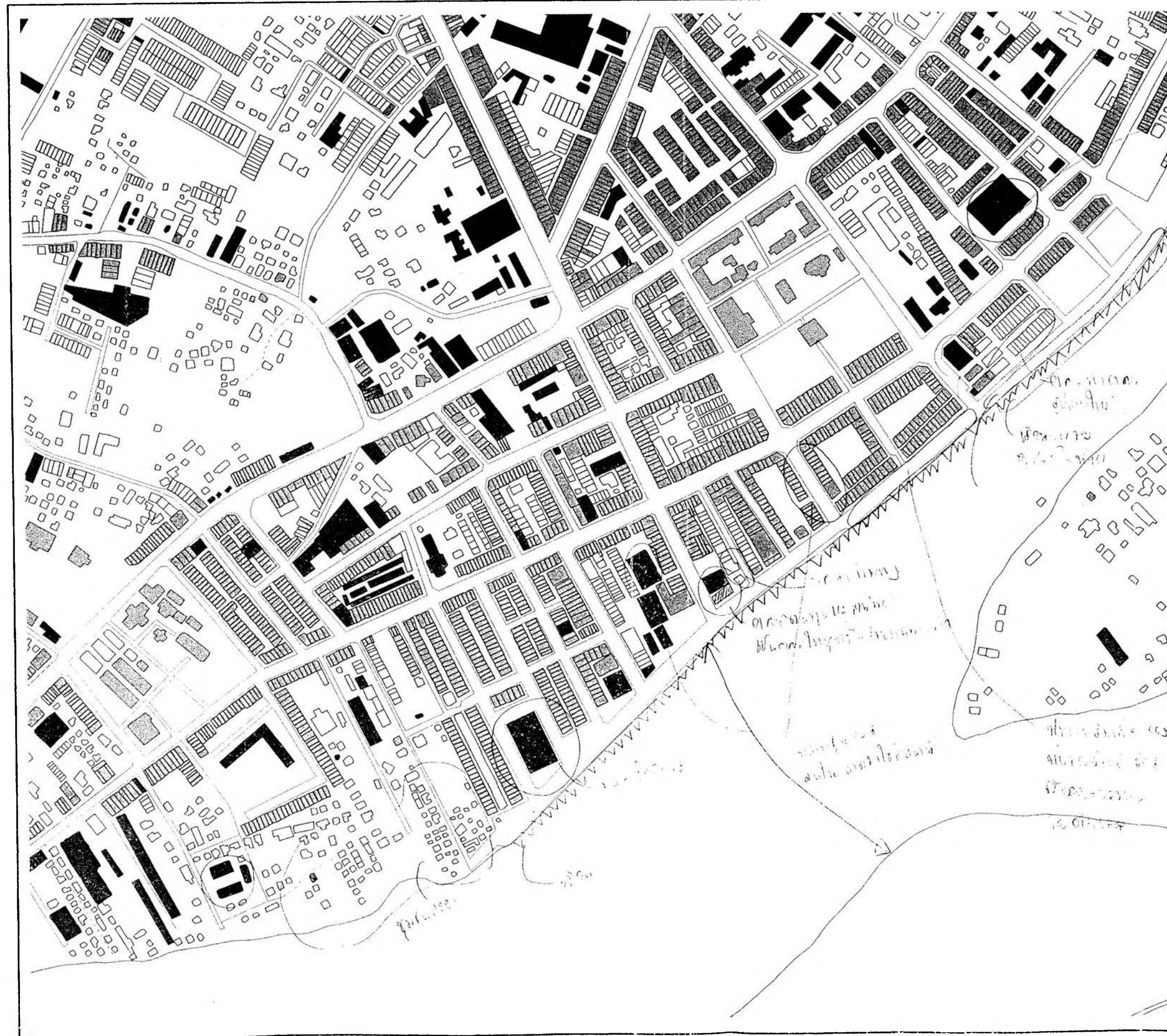
การใช้ที่ดินประเภทอื่นที่แทรกตัวอยู่ ก็จะเป็นโกดังสินค้าและสถานที่ราชการปะปนอยู่ เนื่องจากเป็นโซนที่มีผู้เข้ามาใช้พื้นที่เกือบจะตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้พื้นที่บริเวณนี้ไม่เคยหลับไหล

5.4.3.2 รูปแบบการสัญจร

เส้นทางสัญจรสายหลักของบริเวณนี้คือ ถนนโกสีย์ เป็นเส้นทางที่เชื่อมระหว่างพื้นที่จากโซนอื่นเข้ามาสู่โซนนี้ นอกจากถนนโกสีย์แล้วก็มีถนนอื่น เช่น ถนนเจ้าพระยา ถนนศรีตชาติ 1-2 เป็นถนนที่เชื่อมระหว่างภายในโซน

ถนนโกสีย์นี้ มีการจัดการจราจรแบบเดินรถทางเดียว (one-way) ใช้สองข้างทางเป็นที่จอดรถ (on street) การใช้ทางเท้าในย่าน ยังไม่ได้รับการพัฒนา ทางเท้ายังคงเป็นแบบเก่า ซึ่งทางขนานไปกับถนน มีลักษณะค่อนข้างแคบและชำรุด เนื่องจากในโซนนี้เป็นจุดเปลี่ยนเส้นทางสัญจร เป็นศูนย์กลางที่รถสองแถว จากทั้งจังหวัดจะต้องผ่าน โดยเฉพาะบริเวณถนนโกสีย์ทำให้การเข้าถึงสามารถทำได้โดยสะดวกมีรถประจำทางผ่านเข้ามาในโซนนี้เกือบจะทุกสาย และยังเป็นโซนที่มีเรือข้ามฟากเพื่อเชื่อมการติดต่อระหว่างชุมชนเมืองกับชุมชนริมแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกอีกด้วย ในบริเวณนี้จึงมีปริมาณการจราจรคับคั่งเกือบจะตลอดทั้งวัน

แผนที่ 5.4.3-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 3

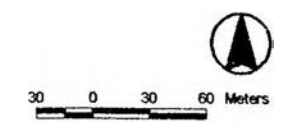

แสดงพื้นที่

ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถาบันศาสนา
- อาคารสถาบันการศึกษา
- อาคารสถาบันราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4.3.3 ข้อสังเกต

การใช้พื้นที่ริมน้ำของโซนนี้ กิจกรรมที่อยู่บนริมฝั่งเป็นตัวดึงดูดผู้คนให้เข้ามาในโซนนี้มากกว่าตัวพื้นที่เองจะเป็นตัวดึงดูดให้คนเข้ามา คนไม่เคยมีความรู้สึกเลยว่า น้ำเป็นสิ่งหล่อเลี้ยงชีวิตคนทั้งเมืองมาเป็นเวลานาน แต่คนในโซนกลับรู้สึกว่าน้ำเป็นสิ่งสกปรกเป็นที่เกิดมลภาวะต่าง ๆ เพราะทำให้โซนนี้มีการทิ้งสิ่งของปฏิกูล ระบายน้ำเน่าเสียลงไป จนมีทัศนียภาพที่คนไม่ได้รู้สึกว่าเป็นพื้นที่ที่รื่นรมย์เลยสักนิด คนยังรู้สึกห่างไกลน้ำมากยิ่งขึ้น

ลักษณะของตัวอาคารที่เกิดขึ้นบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยามันจะกลายเป็นเครื่องกีดขวางกันระหว่างชุมชน กับแม่น้ำเจ้าพระยาอย่างเต็มที่ ทำให้ชาวเมืองไม่มีความรู้สึกผูกพันกับแม่น้ำ เมื่อมองจากถนนโกสีย์ซึ่งอยู่ห่างจากริมแม่น้ำ ไป 200 เมตร ก็จะไม่สามารถมองเห็นแม่น้ำที่ขึ้นชื่อว่า "สัญลักษณ์ของปากน้ำโพ" และเป็นสายเลือดที่หล่อเลี้ยงคนไทยทั้งประเทศอีกด้วย ชาวนครสวรรค์โดยเฉพาะชาวชนรุ่นหลัง ต่างก็เติบโตขึ้นมาโดยไม่ได้รู้สึกเลยว่า ในเมืองของตนมีแม่น้ำไหลผ่านถึง 4 สาย จะรู้ก็เพียงว่าริมแม่น้ำมีตลาดขายของอยู่ เท่านั้นเอง นอกจากอาคารที่ขวางกั้นแล้ว ยังมีเขื่อนป้องกันน้ำท่วมสูงประมาณ 1 เมตร ที่คอยกั้นคนกับน้ำให้ห่างจากกันมากยิ่งขึ้น การทำลายสิ่งซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของเมือง ซึ่งเรียกอีกชื่อว่า เมืองสี่แคว มีความหมายถึง เมืองที่มีแม่น้ำเป็นเอกลักษณ์ของเมือง แต่การพัฒนาโดยการขาดความควบคุมดูแล ทำให้ไม่สามารถมองเห็นแม่น้ำจากภายในเมืองปากน้ำโพได้เลย ทำให้เอกลักษณ์ของเมืองค่อยๆ ถูกลบเลือนลงไปทุกที คนที่มาเยือนเมืองนครสวรรค์กลับไม่สามารถรับรู้และสัมผัสถึงความเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาได้เลยเพราะทัศนียภาพถูกบดบัง คนที่มาเยือนไม่ได้เห็นพื้นที่ริมน้ำ สิ่งที่เห็นกลับเป็นความไม่สวยงาม มลภาวะที่เกิดกับแม่น้ำ ทัศนียภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในย่านการค้าแทน นอกจากนี้อาคารบางบริเวณยังมีสภาพทรุดโทรมถูกทิ้งร้าง เนื่องจากเคยถูกใช้มาในอดีต ปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์ ตัวอาคารถูกปล่อยให้ทิ้งร้างไปตามกาลเวลา

การรुकกล้าที่สาธารณะ เนื่องจากตลาดที่เทศบาลจัดให้ไม่เพียงพอ พื้นที่ริมแม่น้ำ จึงถูกรุกกล้าเข้าไปสร้างเป็นตลาดขึ้น ทำให้เกิดความสกปรก ไม่เป็นระเบียบ เช่น ตลาดสดถนนศรีวิชาติ และตลาดหลังโรงไฟฟ้าน้ำแข็ง เป็นต้น

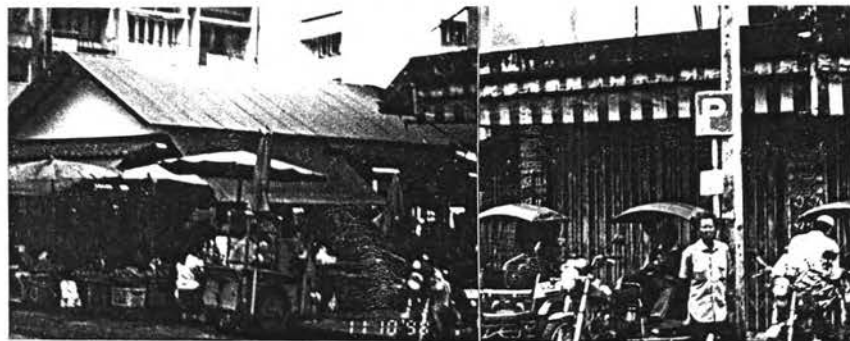
หาบเร่แผงลอย ในบริเวณถนนโกสีย์ และถนนจุฬา มาด้านหน้า ตลาด มีหาบเร่แผงลอยจำนวนมาก วางสินค้าอยู่บนทางเท้าซึ่งมีขนาดเล็กอยู่แล้ว ทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้สัญจรผ่านไปมา ทั้งรถยนต์และทางเท้า เกิดความไม่สะดวก ขาดระเบียบ และสกปรก

การใช้ทางเท้ายังไม่ได้รับการพัฒนา ทางเท้ายังคงเป็นแบบเก่ามีลักษณะค่อนข้างแคบและชำรุด ที่จอดรถไม่มี ต้องจอดริมถนนเสียช่องทางเดินรถ รถจักรยานยนต์สามารถผ่านเข้าไปได้ทุกกระยะ ทำให้ไม่มีความปลอดภัยในการเดินเท้า ทางเท้ามีกิจกรรมหลากหลาย หาบเร่แผงลอย ส่งสินค้า ป้ายรถประจำทาง

เรือ แพ ที่จอดอยู่หน้าตลาดเป็นที่อยู่อาศัยของคนมีรายได้น้อย ซึ่งในอดีต คนอยู่เรือ
แพจะเป็นคนรวย แต่ในปัจจุบันกลับตรงข้าม

1

2

3

4

ภาพที่ 5.4.3-1 แสดงโซนที่ 3

1. ทิวทัศน์ด้านหน้าเมืองมองจากแม่น้ำน่าน
2. ตลาดบ่อนไก่
3. ตลาดข้าวคราว
4. ตลาดริมเขื่อนตอนกลางวัน
5. ตลาดริมเขื่อนตอนกลางคืน
6. ย่านการค้าที่เกิดขึ้นใหม่ต่อจาก
แผงขายอาหารริมน้ำ

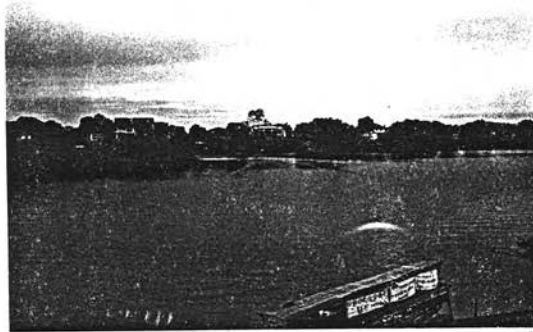
5

6

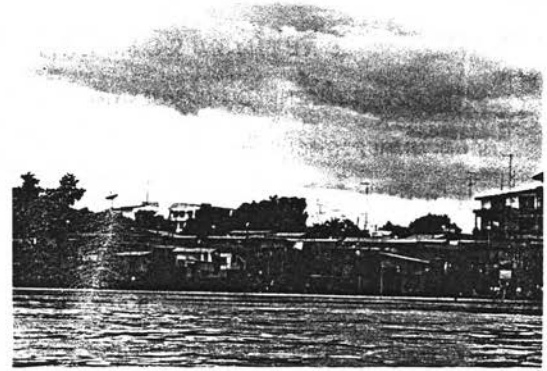
1

2

3

4

5

6

ภาพที่ 5.4.3-2 แสดงโซนที่ 3

1. หาดทรายหน้าเมืองผุดขึ้นในฤดูแล้ง
2. เกาะยมและศาลเจ้าเมื่อมองจากหน้าตลาด
3. การซ่อมแซมถนนหลังจากน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2538
4. ชุมชนแออัดท้ายตลาดชั่วคราว
5. ที่พักอาศัยแบบใหม่บนบก
6. เรือนแพกลายเป็นที่พักอาศัยของผู้มีรายได้น้อย

5.4.4 โชนที่ 4 ย่านอุตสาหกรรมบริการ

พื้นที่ในโซนนี้จะมีขอบเขตตั้งแต่บริเวณหน้าวัดนครสวรรค์ เลียบไปตามถนนโกสีย์จนไปรวมกับถนนสวรรควิถี ไปจนถึงสะพานเดชาติวงศ์

5.4.4.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

การใช้ที่ดินในโซนนี้เป็นโซนที่ต่อเนื่องมาจากย่านการค้าของเมือง ขยายตัวเมื่อมีการตัดถนนสวรรควิถี ซึ่งสร้างเพิ่มออกมาจากชุมชนให้มาเชื่อมกับถนนพหลโยธิน การใช้ที่ดินทางด้านการค้าก็จะกระจายออกมาตามถนนเหล่านี้ ในโซนนี้จะมีกิจกรรมหลายประเภทปะปนกันอยู่ แต่ที่เด่นชัดที่สุดจะเป็นกิจกรรมด้านการบริการ ซึ่งได้แก่ ร้านรับซ่อมจักรยานยนต์ ซ่อมรถยนต์ เปลี่ยนยาง ทำท่อไอเสีย เปลี่ยนกระจกรถยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะมีร้านอาหาร ร้านเสริมสวย ร้านขายของชำ ร้านถ่ายรูปปะปนกันไป กิจกรรมที่เด่นอีกอย่างหนึ่งของโซนก็คือพวกโกดังสินค้าขนาดใหญ่

ยังมีอยู่อีกบริเวณหนึ่งที่มีผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่มากอีกบริเวณหนึ่งก็คือ สี่แยกสะพานเดชาติวงศ์ บริเวณจุดตัดระหว่างถนนพหลโยธินกับถนนสวรรควิถี มีร้านขายขนมของฝากหลาย

ร้าน จึงได้เกิดร้านอาหาร แผงลอยขายอาหารเกิดขึ้น เพื่อรองรับผู้คนที่ผ่านเข้ามาซื้อของฝากและยังคอยบริการผู้คนจากย่านใกล้เคียงอีกด้วย

บริเวณถนนสวรรควิถีสริมแม่น้ำเจ้าพระยา ก็เป็นย่านที่พักอาศัยมีความหนาแน่นสูงอีกบริเวณหนึ่ง ตึกแถวจะปรากฏในบริเวณริมถนน ติดย่านการค้า ส่วนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นบ้านพักเดี่ยวขนาดเล็ก อาคารพักอาศัยส่วนใหญ่ เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในสภาพค่อนข้างเก่าและทรุดโทรมโดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำใกล้เชิงสะพานเดชาติวงศ์

ในโซนนี้ได้รวมเอาเกาะกษัตริย์เข้ามาไว้ในพื้นที่ด้วย ในอดีตเกาะกษัตริย์ในอดีตเกาะกษัตริย์คงจะเป็นผืนแผ่นดินเดียวกับแผ่นดิน แต่เนื่องจากความแรงของแม่น้ำนานได้พุ่งเข้า ขนริมตลิ่งทำให้เกิดการกัดเซาะจนแผ่นดินแยกออกจากกัน กลายเป็นเกาะ แต่ก็คงมิได้มีรูปร่างลักษณะเหมือนในปัจจุบัน จากแผนที่ของกรมแผนที่ทหารในปี พ.ศ. 2456 จะเห็นแนวถนนโกสีย์เป็นถนนที่สร้างเชื่อมต่อกันเป็นแนวยาวขนานไปกับลำน้ำ แต่เพราะความแรงของกระแสน้ำในแม่น้ำนานในฤดูน้ำนาน จึงทำให้เกิดการกัดเซาะถนนบางส่วนไป กลายเป็นส่วนเว้าแหว่งดังที่เห็นในปัจจุบัน แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการสร้างเขื่อนสิริกิติ์ขึ้น ทำให้ความรุนแรงของกระแส

น้ำในแม่น้ำน่านลดลงร่องน้ำที่เคยมีการกัดเซาะจึงเบาบางลง ดินเขิน จนเริ่มกลายเป็นที่งอกเชื่อมกับแผ่นดิน

เกาะญวนในปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพราะบางส่วนเป็นที่ที่มีโฉนดบางส่วนเป็นที่งอกซึ่งในทางกฎหมายแล้วที่งอกจะกลายเป็นที่สาธารณประโยชน์ และในปัจจุบันมีโครงการจะพัฒนาเกาะนี้ให้เกิดประโยชน์ แต่ก็ยังติดในเรื่องกรรมสิทธิ์ในเจ้าของที่ดินอยู่

สภาพของเกาะในปัจจุบันมีขนาดพื้นที่ประมาณ 400 ไร่ มีหญ้าและต้นไม้ขึ้นปกคลุมรอการพัฒนา ซึ่งถ้าได้รับการพัฒนาให้ดีแล้ว จะเป็นที่มีประโยชน์ต่อชาวเมืองต่อไปในอนาคต

5.4.4.2 รูปแบบการสัญจร

การสัญจรในโซนนี้ใช้ถนนสวรรควิถีและถนนโกสีย์ เป็นถนนหลักในการสัญจร ซึ่งถนนสวรรควิถีสามารถไปเชื่อมต่อกับถนนพหลโยธิน ตรงเชิงสะพานเดชาติวงศ์ และถนนสวรรควิถียังเป็นถนนสายหลักของเมืองที่เชื่อมระหว่างชุมชนของเมืองอีกด้วย ในโซนนี้มีรถสองแถววิ่งผ่านหลายสาย และถ้าเดินทางมาจากกรุงเทพฯ แล้วจะเข้าสู่ตัวเมืองนครสวรรค์ก็ต้องเดินทางผ่านโซนนี้เช่นกัน

5.4.4.3 ข้อสังเกต

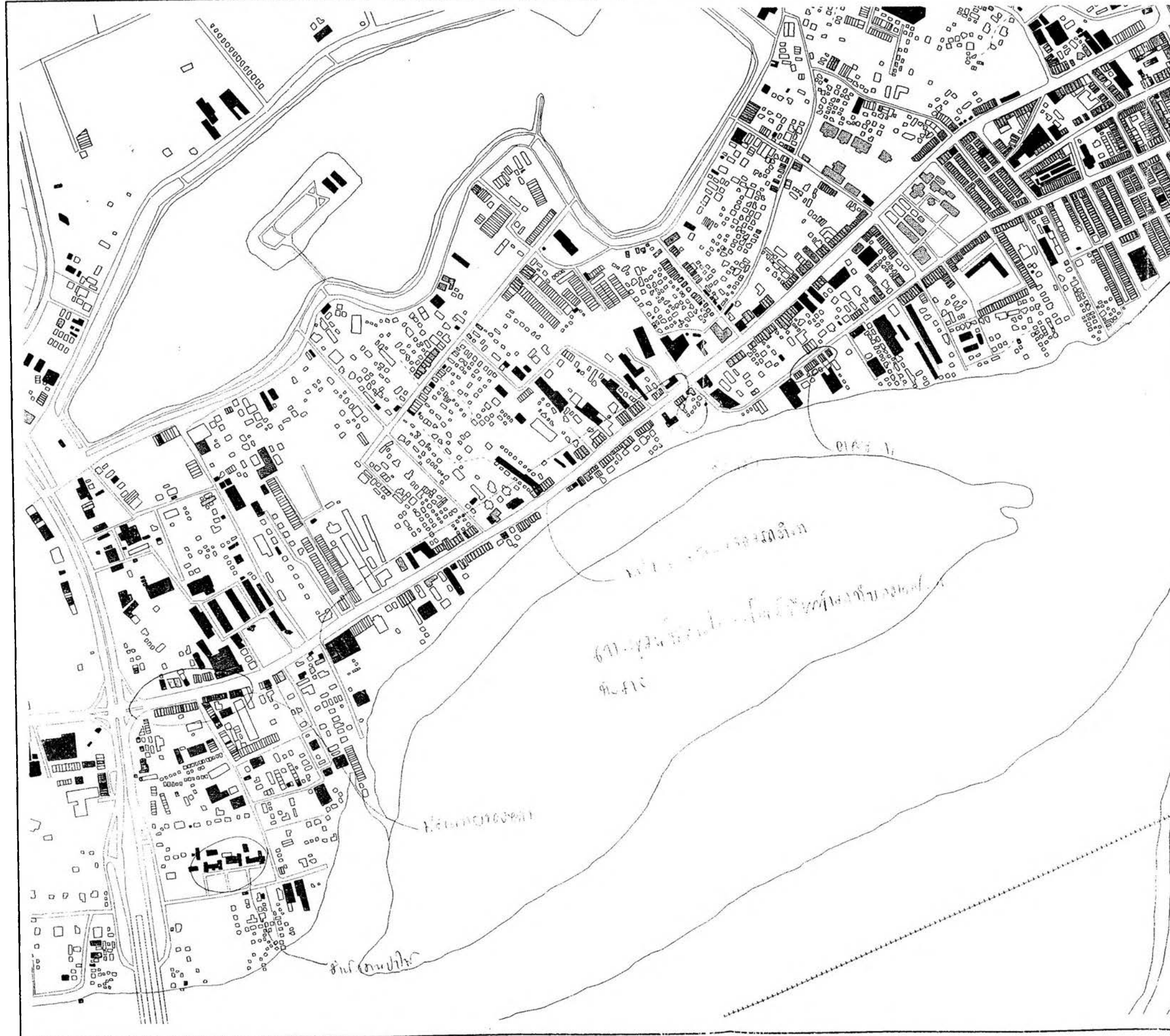
เนื่องจากโซนนี้เป็นโซนที่มีถนนสวรรควิถีซึ่งเป็นถนนสายหลักของเมืองผ่านเข้ามา และในโซนนี้ยังเป็นโซนที่มีกิจกรรมด้านการบริการมาก จึงทำให้โซนนี้มีปริมาณการจราจรที่คับคั่ง เนื่องด้วยผู้คนที่มาใช้บริการไม่มีที่จอดรถ จึงต้องจอดไว้ที่ไหล่ถนน ทำให้ปริมาณการจราจรในโซนนี้คับคั่ง ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การเป็นจุดตัดของถนนพหลโยธินกับถนนสวรรควิถีเป็นลักษณะของถนนระดับประเทศ มีปริมาณการจราจรสูงผ่านเข้ามาในชุมชน ทำให้การติดต่อระหว่างชุมชนในแต่ละโซนถูกแบ่งออกจากกันอย่างชัดเจน และเนื่องจากการเดินทางระหว่างจังหวัดจะต้องผ่านเข้ามาผสมกับการเดินทางภายในชุมชนเมือง ทำให้การเดินทางในรูปแบบทางหลวงแผ่นดินถูกชดเชยด้วยการเดินทางภายในเมือง

การใช้พื้นที่ริมน้ำในบริเวณนี้มีน้อยมาก เพราะเนื่องจากเกาะญวนซึ่งในอดีตเป็นทางน้ำไหลแต่ในปัจจุบันดินเขินสามารถเดินข้ามได้ในฤดูแล้ง และมีต้นไม้ขึ้นปกคลุม ทำให้ผู้คนบน

ริมฝั่งไม่สามารถเห็นทัศนียภาพจากลำน้ำได้ เพราะมีเกาะญวนมาบดบังทัศนียภาพ ริมฝั่ง
ด้านแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตกจึงถูกปล่อยให้กลายเป็นที่รกร้างมีต้นไม้ขึ้นปกคลุม

แผนที่ 5.4.4-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 4

ประเภทการใช้อาคาร

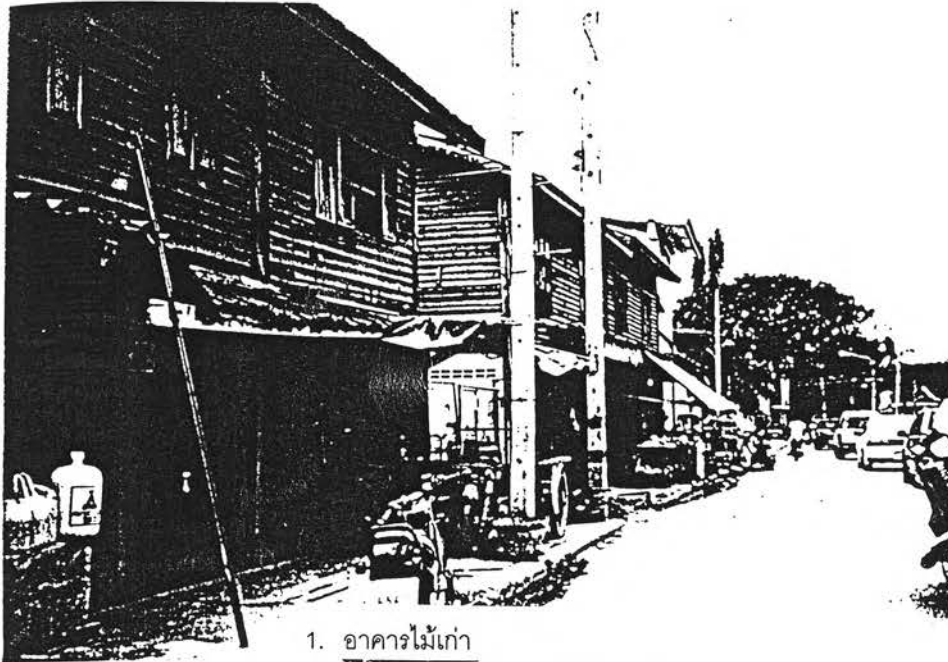
- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถานศาสนา
- อาคารสถานการศึกษา
- อาคารสถานราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

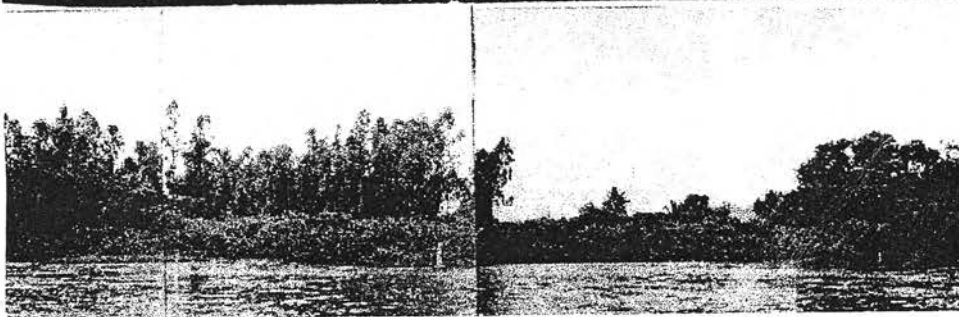
ภาพที่ 5.4.4 แสดงโซนที่ 4

1. อาคารไม้เก่า

2. โกดังสินค้าเก่า

3. สภาพเกาะถุฉวนในปัจจุบัน

5.4.5 โชนที่ 5 ย่านสถาบันราชการ

ขอบเขตของโชนนี้เริ่มตั้งแต่สะพานเดชาติวงศ์เลียบไปกับถนนริมน้ำเจ้าพระยา ผ่านศูนย์ราชการไปจนจรดเขตทหาร

5.4.5.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

ย่านสถาบันราชการเกิดจากการย้ายศาลากลางมาตั้งทางฝั่งตะวันตกโดย รัชกาลที่ 5 เป็นผู้เลือกทำเลที่ตั้ง อาจเรียกได้ว่าเป็นการวางผังเมืองครั้งแรกของชุมชน จากแผนพัฒนาเมืองหลักรอบที่ 2 ได้กำหนดบทบาทให้เมืองนครสวรรค์มีฐานะเป็นเมืองศูนย์กลางในระดับภาคเหนือตอนล่าง ส่งผลให้สถานที่ราชการในจังหวัดนครสวรรค์เพิ่มบทบาทขึ้นมา ในวันนี้ จะมีผู้คนมากมายมาติดต่อราชการเป็นจำนวนมาก ทำให้บริเวณนี้มีผู้คนพลุกพล่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาราชการ (8.30 - 16.30 น.) แต่จะเงียบเหงาในช่วงเย็น ซึ่งผู้ที่มาติดต่ออาจจะมาจากภายในจังหวัดหรือท้องถิ่น หรืออาจจะมาจากจังหวัดใกล้เคียงที่อยู่ภายใต้เขตอิทธิพลของสถานที่ราชการที่มีบทบาทระดับภาคนั้น ๆ

การใช้พื้นที่นอกจากจะเป็นสถานที่ราชการต่าง ๆ แล้ว ยังประกอบไปด้วยบ้านพักของข้าราชการที่ทำงานอยู่ในศูนย์ราชการ บ้านพักอาศัยของคนทั่วไป โดยบ้านพักของข้าราชการจะมีลักษณะถูกสร้างให้มีความเป็นระเบียบ แบบบ้านจะถูกออกแบบให้มีความแตกต่างกันของตำแหน่งหน้าที่การงาน ผู้ที่มีตำแหน่งใหญ่ก็จะได้บ้านพักที่เป็นบ้านเดี่ยว มีอาณาบริเวณกว้างขวาง ผู้ที่เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยก็อาจจะได้บ้านเป็นห้องแถว เรือนแถว บ้านเดี่ยวหลังเล็ก ส่วนใหญ่แล้ว บ้านพักของข้าราชการจะมีอายุมากกว่า 30 ปีขึ้นไป

การใช้พื้นที่ริมน้ำส่วนใหญ่แล้ว จะเกิดขึ้นในตอนเย็น เพราะหน้าศาลากลางจังหวัดได้มีการปรับพื้นที่ให้คนได้มีโอกาสสัมผัสกับน้ำมากขึ้น โดยทำพื้นที่ริมตลิ่งให้มีเป็นขั้นบันไดลงไปสู่น้ำ นอกจากนี้จะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในตอนเย็นแล้ว ในช่วงมีงานแข่งเรือซึ่งได้จัดขึ้นทุกปี อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นอัมพจรรย์สำหรับผู้คนที่มาดูแข่งเรือได้เป็นอย่างดี ในปัจจุบันตอนเย็นจะมีแผงลอยขายอาหารมาขายอาหารให้กับผู้ที่มาพักผ่อนหย่อนใจในบริเวณนี้อีกด้วย ซึ่งแผงลอยจะเป็นลักษณะรถเข็น เข็นขายของหมดก็กลับ หรือว่าขายจนได้เวลาคนหมดก็กลับ นอกจากนี้แผงลอยอาหารแล้วก็ยังมีร้านอาหารที่อยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา และแพอาหารที่ลอยอยู่ในลำน้ำอีกด้วย ปัจจุบันมีการล่องเรือกินข้างบนเรือชมทิวทัศน์ในแม่น้ำอีกด้วย

แผนที่ 5.4.5-1 แสดงการใช้ที่ดินในโซนที่ 5

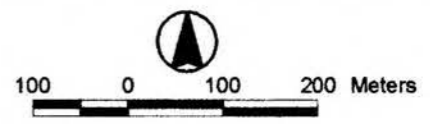
คำอธิบายสัญลักษณ์

ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถาบันศาสนา
- อาคารสถาบันการศึกษา
- อาคารสถาบันราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

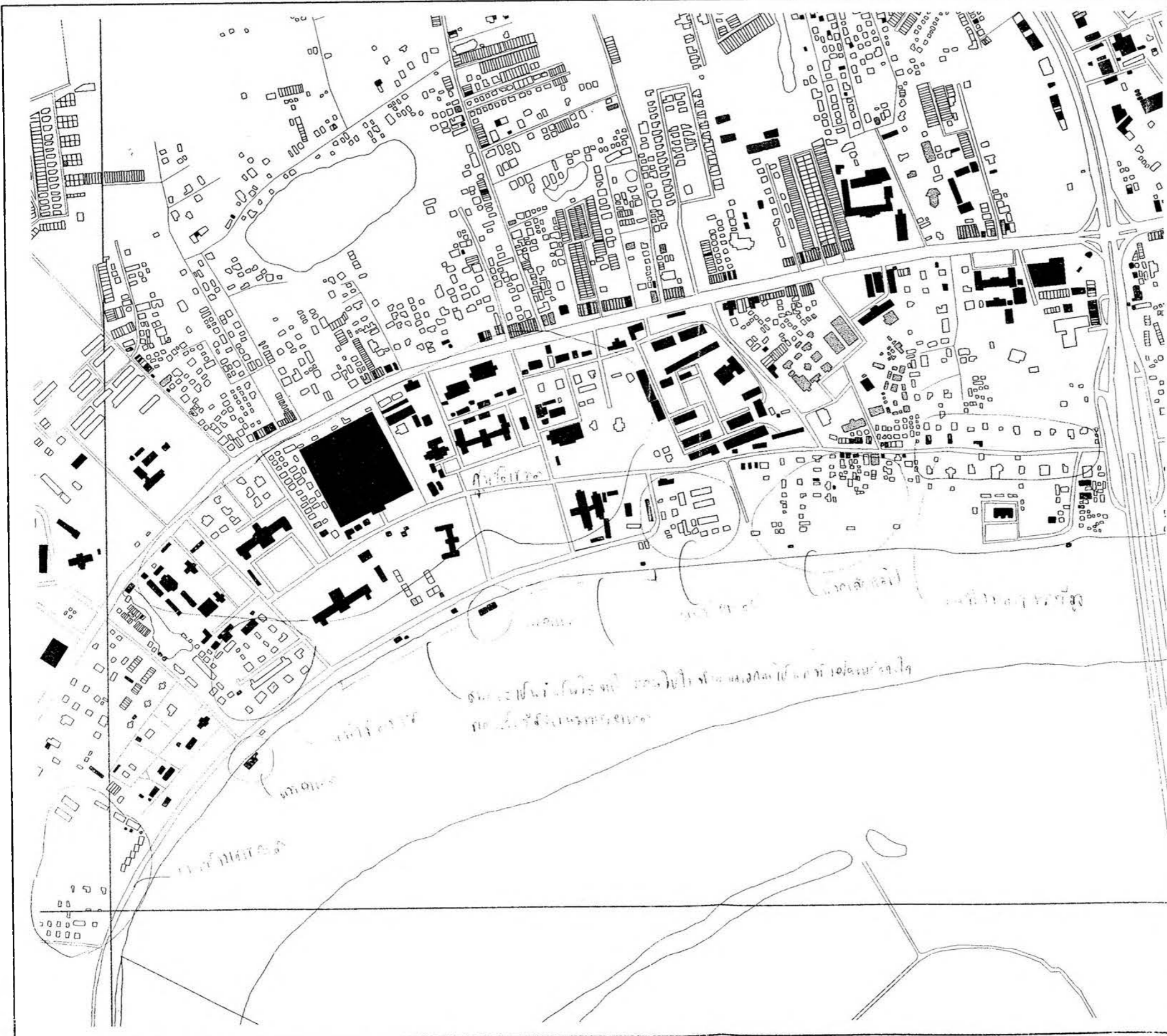
ที่มา : กรมการผังเมือง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมหน้าเมืองนครศรีธรรมราช

ภาควิชาการวางแผนที่ดินและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่ 5.4.5-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 5

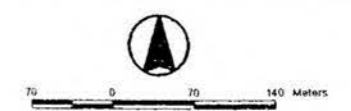

คำอธิบายสัญลักษณ์

ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถาบันศาสนา
- อาคารสถาบันการศึกษา
- อาคารสถาบันราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.4.5.2 รูปแบบการสัญจร

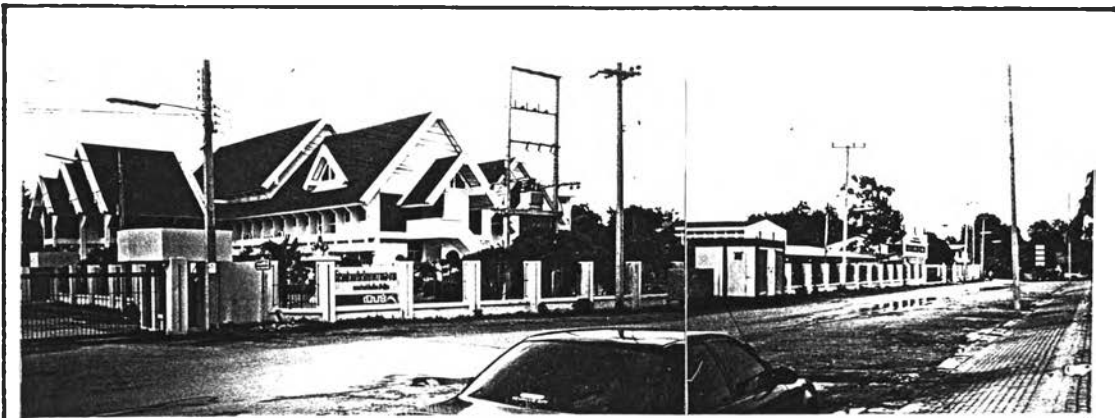
ส่วนใหญ่แล้วจะใช้รถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์ในการสัญจร เพราะเส้นทางถนนที่อยู่ในโซนนี้ไม่มีรถประจำทางวิ่งผ่าน การเข้าถึงพื้นที่จึงไม่ค่อยสะดวก การสัญจรทางน้ำเพื่อการคมนาคมติดต่อไม่มี มีเพียงในแง่ของการท่องเที่ยวเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

5.4.5.3 ข้อสังเกต

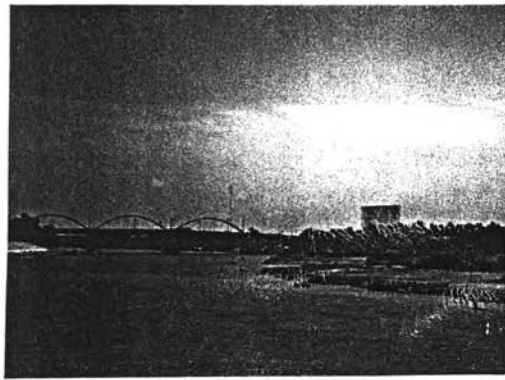
พื้นที่ริมน้ำในตอนเย็นแรกเริ่ม คนที่มาใช้พื้นที่จะเป็นในละแวกนั้นเท่านั้น แต่ต่อมากลางคืนมีแผงลอยขายอาหารในตอนเย็นคนที่มาใช้เริ่มมาจากที่อื่นมากขึ้น ซึ่งนอกจากคนเหล่านี้จะมาใช้พื้นที่เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังเป็นที่รับประทานอาหารได้ด้วย แสดงให้เห็นว่าแผงขายอาหารน่าจะเป็นสิ่งดึงดูดให้คนมาใช้พื้นที่บริเวณนี้มากยิ่งขึ้น

ในโซนนี้มีต้นไม้ใหญ่อยู่มาก และมีอายุเก่าแก่ ควรมีการตัดกิ่งอย่างสม่ำเสมอ เพราะอาจโค่น หล่น ทำความเดือดร้อนแก่ผู้ผ่านไปมาได้ง่าย แต่ก่อนเส้นทางถนนในโซนนี้ค่อนข้างเปลี่ยวในช่วงเวลาค่ำ แต่เมื่อมีการเปิดพื้นที่บริเวณศูนย์ราชการในช่วงเวลาเย็นแล้ว ทำให้บริเวณโซนนี้คึกคักขึ้น การจัดระเบียบความสะอาดของแผงลอยขายอาหารควรควบคุมให้ความสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ การจัดระเบียบการจอดรถของคนที่ใช้พื้นที่

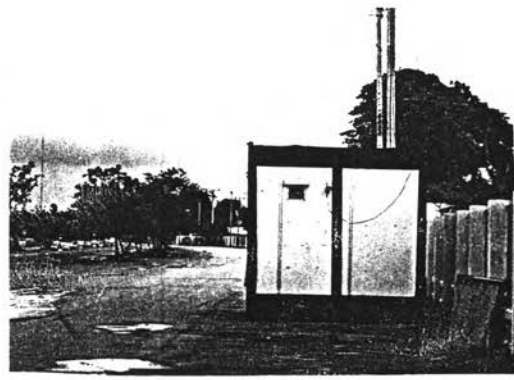
นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนได้เข้าไปตั้งบ้านเรือนในพื้นที่ราชพัสดุมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาต่อการใช้ที่ดินของราชการและยากต่อการจัดสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เนื่องจากพื้นที่เป็นที่บุกรุก บ้านไม่มีสภาพทึบและอยู่ชิดติดกันมาก จนอาจก่อให้เกิดปัญหาอัคคีภัย เนื่องจากไม่เป็นวัสดุติดไฟได้ดี บริเวณพื้นที่ว่างริมตลิ่ง มักมีประชาชนเข้าไปสร้างที่พักโดยใช้วัสดุที่ใช่แล้ว อยู่ในสภาพผุพังเป็นที่พักอาศัยแบบง่าย ๆ และมีการตั้งร้านขายอาหารบริเวณพื้นที่ว่างและพื้นที่ราชพัสดุ ถนนในย่านนี้ส่วนใหญ่ไม่มีทางเท้า จึงเกิดความสับสนระหว่างการเดินเท้ากับรถยนต์ ไม่มีการเก็บขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่าง รวมทั้งขยะสาธารณะมีจำนวนน้อย ไม่มีห้องสมุดสาธารณะบริการแก่ประชาชน เด็ก และเยาวชน เพื่อเป็นแหล่งวิชาความรู้แก่ชุมชน

1

2

3

4

5

6

ภาพที่ 5.4.5 แสดงโซนที่ 5

1. กลุ่มอาคารสถาบันราชการ
2. หาดทรายขึ้นบริเวณฝั่งตรงข้ามสถาบันราชการ
3. ส้วมสาธารณะสำหรับผู้มาใช้พื้นที่รมน้ำ
4. ทางสัญจรที่ร่มรื่นแต่มีปัญหาเรื่องกิ่งไม้หักบ่อยๆ
5. ทางสัญจรบริเวณถนนเลียบริมน้ำใช้การไม่ได้
6. การปรับพื้นที่รมน้ำ

5.4.6 โชนที่ 6 ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อยด้านใต้ของเมือง

ขอบเขตของโชนนี้เริ่มตั้งแต่บริเวณเขตทหาร เลียบมาตามถนนโกสีย์ใต้ จนถึงเขตเทศบาล บริเวณหน้าวัดศรีสุวรรณ พื้นที่ในโชนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่เขตทหาร ซึ่งในอดีตเคยเป็นที่ตั้งของ บก.กองทหารสื่อสารที่ 5 จังหวัดมณฑลทหารบกที่ 4 นอกจากนี้ยังเป็นโชนที่เคยเป็นชุมทางการค้าทาง เรืออีกแห่งหนึ่งในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

5.4.6.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

การใช้ที่ดินในโชนนี้จะเป็นที่พักอาศัยหนาแน่นน้อยที่มีการกระจายตัวไปตามแนวถนน ซึ่งเลียบขนานไปกับแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากการใช้พื้นที่ในโชนนี้เป็นโรงงานอุตสาหกรรม และที่พักอาศัยเบาบาง บริเวณนี้จึงมีความเงียบเหงา ยกเว้นบริเวณหน้าโรงสุราสรรพสามิตซึ่งเป็นบริเวณที่เชื่อมต่อมาจากตลาดสะพานดำ

5.4.6.2 รูปแบบการสัญจร

การติดต่อสัญจรกระทำได้โดยใช้เส้นทางถนนโกสีย์เป็นตัวเชื่อมโยงของโชนกับโชนอื่นๆ ซึ่งถนนโกสีย์สามารถไปเชื่อมกับถนนสวรรควิถี และทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3005 ไปอำเภอโกรกพระได้อีกด้วย ยานพาหนะที่ใช้สัญจรส่วนใหญ่จะเป็นจักรยานยนต์ เนื่องจากถนนโกสีย์ที่เลียบริมแม่น้ำมีความกว้างของถนนแคบมาก และรถประจำทางผ่านน้อยสาย

5.4.6.3 ข้อสังเกต

การใช้พื้นที่ริมน้ำในโชนนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการใช้ประโยชน์ ถูกทิ้งไว้ให้เป็นพื้นที่รกร้างมี ต้นไม้ขึ้นปกคลุมเป็นตลอดแนวยาว

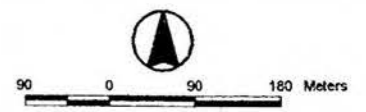

แผนที่ 5.4.6-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 6

คำอธิบายสัญลักษณ์

- ประเภทการใช้อาคาร
- อาคารพักอาศัย
 - อาคารพาณิชย์กรรม
 - อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
 - อาคารอุตสาหกรรม
 - อาคารโกดัง คลังสินค้า
 - อาคารสถานับศาสนา
 - อาคารสถานับการศึกษา
 - อาคารสถานับราชการ
 - อาคารคอก ปศุสัตว์
 - สนามกีฬา สวนสาธารณะ

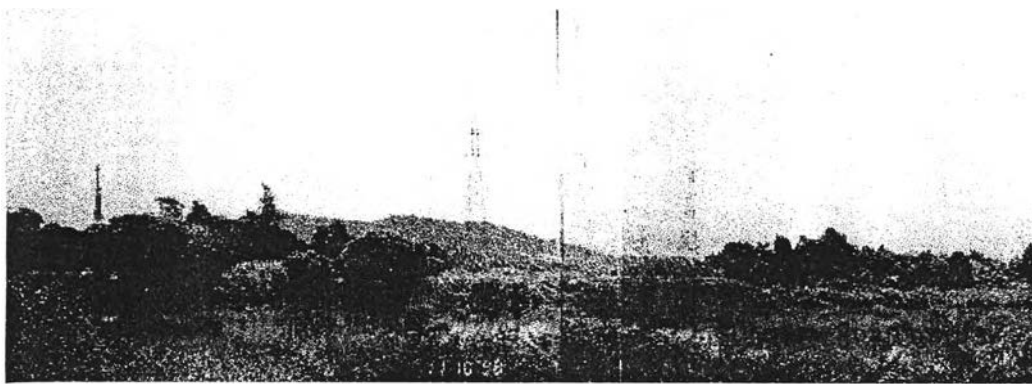
แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครสวรรค์

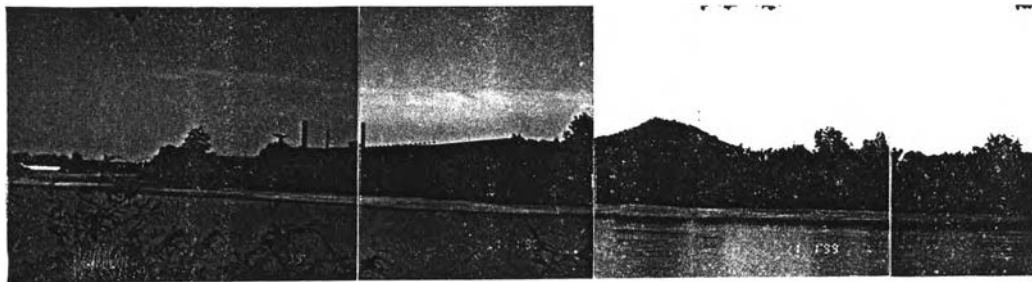
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

2

3

4

ภาพที่ 5.4.6 แสดงโซนที่ 6

- 1. สถานีขนส่งทางน้ำ
- 2. สภาพริมตลิ่งที่ไม่มีกรใช้ประโยชน์
- 3. แม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูแล้ง
- 4. ทางสัญจรที่ไม่ค่อยมีผู้คนใช้มากนัก

5.4.7 โซนที่ 7 ย่านที่พักอาศัยฝั่งเกาะยม และริมแม่น้ำน่าน

โซนนี้ได้แก่บริเวณเกาะยม บริเวณสถานีรถไฟปากน้ำโพ ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

5.4.7.1 การใช้ที่ดินและวิถีชีวิต

บ้านเกาะยมเป็นย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย มีการกระจายตัวเป็นแนวยาวไปตามแนวลำน้ำ บ้านเรือนหันหน้าออกสู่แม่น้ำเพราะต้องอาศัยการสัญจรทางน้ำเพื่อติดต่อกับชุมชนภายนอก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตกและแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออก เมื่อมีการตัดถนนผ่านเข้ามาในพื้นที่ บ้านเรือนที่ปลูกสร้างขึ้นใหม่ เริ่มหันหน้าเข้าสู่ถนนมากขึ้น การติดต่อกับชุมชนภายนอกสามารถทำได้โดยการสัญจรทางบก โดยอ้อมไปใช้สะพานข้ามแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 117

ลักษณะชุมชนที่อยู่บริเวณเกาะยม จากอดีตที่เคยเป็นที่ตั้งของบริษัทค้าไม้ต่าง ๆ มีเรือนแพมาจอดค้าขายมากมาย เป็นแหล่งการค้าขายขนาดใหญ่ แต่ปัจจุบันต้องกลายเป็นเมืองชุมชนเกษตรกรรมเล็ก ๆ มีชีวิตที่เรียบง่าย มีบทบาทหน้าที่เพียงปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อส่งไปขายเลี้ยงคนในชุมชนเมือง

ย่านสถานีรถไฟปากน้ำโพ เป็นย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อยที่ยังมีรูปแบบการกระจายตัวเป็นแนวยาวไปตามแนวลำน้ำ และจับกลุ่มกันบริเวณรอบสถานีรถไฟ และบริเวณรอบ ๆ ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านและผู้สัญจรทางน้ำผ่านไปมา และบริเวณเกาะบางปรอง ที่เกาะบางปรองมีท่าข้ามกำนันทรงได้ใช้เป็นตลาดกลางสินค้าทางการเกษตร ซึ่งแต่เดิมรัฐได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานีขนส่งสินค้าทางน้ำ ในอดีตในยุคที่เมืองนครสวรรค์เป็นชุมทางการค้าขาย

ย่านสถานีรถไฟปากน้ำโพมีโรงสี โรงเลื่อย บริษัทค้าไม้ เรือนแพค้าขายอยู่ในแถวเป็นจำนวนมาก เป็นย่านที่มีชีวิตชีวา แต่ในปัจจุบันกลับเงียบเหงา และมีแนวโน้มไปในทางเสื่อมลงเพราะในขณะที่ชุมชนภายนอกเจริญขึ้น แต่ภายในย่านกลับไม่พัฒนา แต่การพัฒนาจากภายนอกกลับผลักดันให้ย่านเสื่อมถอยลง

ในปัจจุบันถึงแม้จะมีการตัดถนนเพื่อเปิดพื้นที่ในด้านนี้แล้วก็ตาม แต่แรงดึงดูดที่จะทำให้เกิดกิจกรรมในย่านนี้ยังมีน้อยมาก ผู้คนในย่านมีชีวิตที่เงียบเหงา ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ภายในย่านนั้น เช่น โรงสี โรงน้ำแข็ง ท่าข้าม เป็นต้น

ในโซนนี้มีสถานีขนส่งทางน้ำซึ่งปัจจุบันก็ได้ทำหน้าที่ในการเป็นสถานีขนส่งทางน้ำเป็นเพียงแต่ตลาดกลางในการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร สถานีขนส่งทางน้ำได้ถูกจัดสร้าง

บนเกาะบางปรอง ซึ่งแต่เดิมเกาะบางปรองจะมีสภาพคล้ายเกาะญวน เกาะบางปรองเองก็คงมิได้มีสภาพเป็นเกาะคงจะเป็นผืนแผ่นดินเดียวกันเหมือนกับเกาะญวน เพราะกระแสน้ำในแม่น้ำปิงในฤดูน้ำหลากสมัยก่อนคงจะมีความรุนแรงจนสามารถทำให้เกิดการกัดเซาะกลายเป็นเกาะ แต่ในปี พ.ศ. 2507 ได้มีการสร้างเขื่อนภูมิพลจึงทำให้กระแสน้ำในแม่น้ำปิงลดความรุนแรงลง ร่องน้ำที่เคยเกิดจากการกัดเซาะจึงเริ่มต้นขึ้นเช่นในปัจจุบัน

5.4.7.2 รูปแบบการสัญจร

ย่านเกาะยม ใช้การสัญจรทางน้ำเพื่อติดต่อกับชุมชนภายนอก และสามารถใช้เส้นทางสัญจรทางบกโดยใช้สะพานข้ามแม่น้ำปิงที่เป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 117 ยวดยานพาหนะที่ใช้ ได้แก่ จักรยานยนต์ เพราะสะดวกในการสัญจร ไม่จำเป็นจะต้องซื้อน้ำมันไปใช้สะพานข้ามแม่น้ำก็ได้ สามารถนำจักรยานยนต์ลงโป๊ะข้ามแม่น้ำได้เลย แต่ก็มีข้อจำกัดในด้านเวลาของการให้บริการของโป๊ะข้ามฟาก ซึ่งจะหยุดให้บริการในเวลาประมาณ 1 ทุ่มของทุกวัน

ส่วนใหญ่แล้วสะพานข้ามแม่น้ำปิงที่ถูกใช้ในการสัญจรเชื่อมพื้นที่ระหว่างสองฝั่งจะถูกใช้ในการขนส่งพืชผัก จากที่เพาะปลูกมายังตลาดสดได้เลย เพราะสะดวกในการขนส่งมากกว่าที่จะต้องนำลงเรือข้ามฟากมายังตลาดแล้วยังต้องเสียค่ารถเพิ่มขึ้นอีกต่อหนึ่งด้วย

ย่านสถานีรถไฟปากน้ำโพ ใช้การสัญจรทางน้ำเพื่อติดต่อกับชุมชนภายนอก และสามารถใช้การสัญจรทางบกโดยทางรถยนต์ทางรถไฟได้ การติดต่อกับชุมชนที่อยู่ทางด้านฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาทำได้โดยการสัญจรทางน้ำโดยเรือข้ามฟาก และใช้การสัญจรทางรถยนต์โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ข้ามสะพานเดชาติวงศ์ ร่วมกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1118

5.4.7.3 ข้อสังเกต

บทบาทของพื้นที่ริมน้ำในโซนนี้ ในอดีตเคยเจริญรุ่งเรือง มีเรือนแพมาจอดค้าขายริมน้ำมากมาย ริมฝั่งน้ำทั้งย่านเกาะยมและย่านสถานีรถไฟ มีสิ่งที่ยืนยันถึงความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าขายอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นโรงสี โรงเลื่อย บริษัทค้าไม้ โรงแรม โรงเรียน โกดังเก็บสินค้า สถานีรถไฟ ท่าเรือ ศาลเจ้า แต่ในปัจจุบันความสำคัญของตัวพื้นที่แทบจะหลงเหลือให้เห็นพื้นที่ผู้คนเจียบเหงา ไม่มีชีวิต มีแนวโน้มเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัด

แผนที่ 5.4.7-1 แสดงการใช้ที่ดินในโซนที่ 7

คำอธิบายสัญลักษณ์

- ประเภทการใช้อาคาร
- อาคารพักอาศัย
 - อาคารพาณิชย์กรรม
 - อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
 - อาคารอุตสาหกรรม
 - อาคารโกดัง คลังสินค้า
 - อาคารสถานศาสนา
 - อาคารสถานการศึกษา
 - อาคารสถานราชการ
 - อาคารคอก ปศุสัตว์
 - สนามกีฬา สวนสาธารณะ

ที่มา : กรมการผังเมืองและการสำรวจ

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครศรีธรรมราช

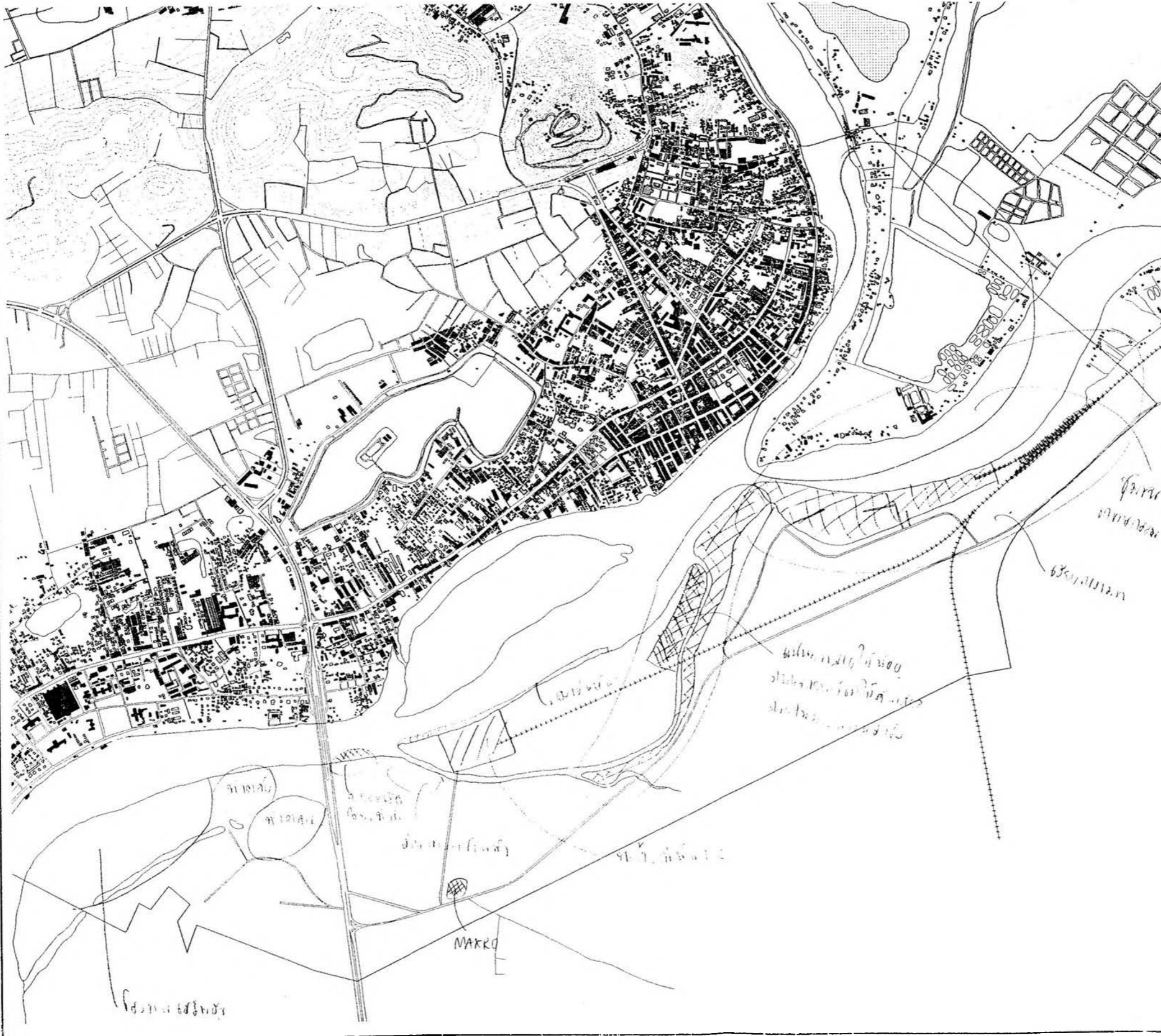

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้ที่ดินในบริเวณเกาะยม จะเป็นการใช้ที่ดินเพื่อเพาะปลูกพืช ผัก เพื่อเป็นอาหาร มาเลี้ยงคนในชุมชนเมือง การปลูกพืชผักมักจะปลูกในทิ้งอกริมตลิ่ง ซึ่งในฤดูหน้าน้ำแม่น้ำก็จะ พัดพาเอาตะกอนมาทับถม พอถึงฤดูแล้งน้ำลด ก็เกิดทิ้งอกทำให้สามารถปลูกพืชผักได้

เนื่องจากในโซนนี้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความรุ่งเรืองมาในอดีต แต่ในปัจจุบันกลับไม่มีความสำคัญอะไรเลย มีแต่เสื่อมลงเรื่อยๆ

แผนที่ 5.4.7-2 แสดงกิจกรรมของพื้นที่ริมน้ำในโซนที่ 7

คำอธิบายสัญลักษณ์

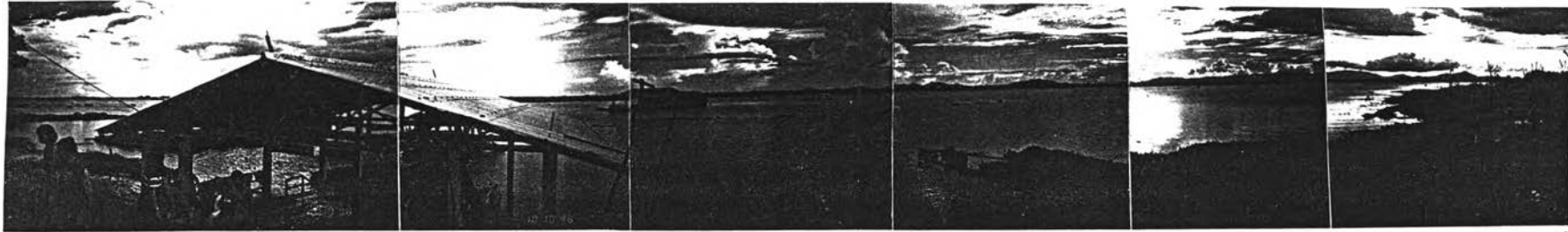
ประเภทการใช้อาคาร

- อาคารพักอาศัย
- อาคารพาณิชย์กรรม
- อาคารพาณิชย์กรรมกึ่งพักอาศัย
- อาคารอุตสาหกรรม
- อาคารโกดัง คลังสินค้า
- อาคารสถาบันศาสนา
- อาคารสถาบันการศึกษา
- อาคารสถาบันราชการ
- อาคารคอก ปศุสัตว์
- สนามกีฬา สวนสาธารณะ

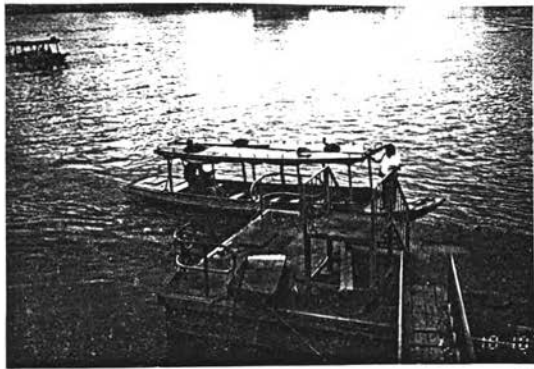
แนวทางการพัฒนาพื้นที่ริมน้ำเมืองนครศรีธรรมราช

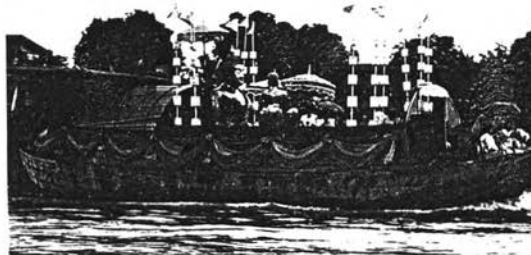
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

2

3

4

5

6

ภาพที่ 5.4.7-1 แสดงโซนที่ 7

1. บึงบอระเพ็ดพื้นที่ต่อเนื่องกับโซนที่ 7
2. การสัญจรเชื่อมระหว่างสองฝั่ง
3. กิจกรรมทางน้ำ
4. สถานีรถไฟซึ่งในอดีตเป็นชุมทางที่สำคัญ
5. ทางสัญจรริมน้ำในเกาะยม
6. ทางสัญจรภายในเกาะยม

1

2

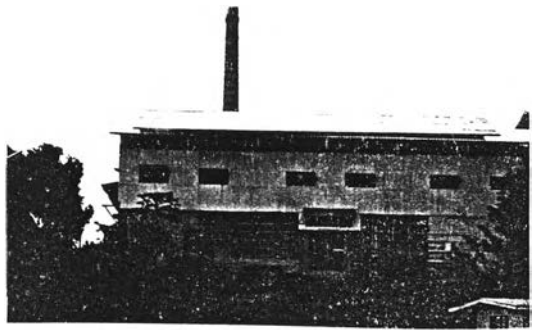
3

4

5

6

ภาพที่ 5.4.7-2 แสดงโซนที่ 7

1. แปลงผักสำหรับมาใช้เลี้ยงผู้คนในเมือง
2. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่
3. อาคารพักอาศัยบนเกาะยม
4. อาคารพักอาศัยในน้ำ
5. อาคารพักอาศัยในช่วงที่ปากน้ำโพเป็นชุมทางการค้าขายทางน้ำ
6. โรงสีข้าว
7. เรือแพ รูปแบบการพักอาศัยในน้ำ

7

5.8 สรุปการใช้พื้นที่ริมน้ำ

ผลจากการศึกษารายละเอียดของการใช้พื้นที่ริมน้ำ โดยแบ่งพื้นที่เป็น 7 โซน สามารถจัดกลุ่มการใช้พื้นที่ที่มีลักษณะเด่นและคล้ายกันได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ที่ใช้เป็นศูนย์กลางระดับภาคและระดับเมือง ได้แก่
 - ย่านการค้าในโซนที่ 3 โดยมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ มีสินค้าบริการทุกประเภท และเป็นศูนย์กลางของภาคในการซื้อขายผลผลิตและอุปกรณ์การเกษตร
 - ย่านสถานที่ราชการและสถาบันการศึกษา ในโซนที่ 5 ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาค และเป็นศูนย์ราชการระดับภาค
2. กลุ่มพื้นที่ที่มีลักษณะของอาคารเสื่อมโทรม ถูกทิ้งร้างได้แก่ พื้นที่ในโซนที่ 2,3,4,5 และ 6 ซึ่งเป็นชุมชนที่เคยมีความสำคัญในอดีต ไม่ว่าจะเป็นชุมชนการค้า สถานที่ราชการ ตัวอาคารจึงเป็นอาคารเก่า ประกอบกับเป็นอาคารไม้ จึงผุพังได้ง่าย และการดูแลรักษาบางอาคารเมื่อไม่มีการใช้ประโยชน์ก็ถูกปล่อยให้ทิ้งร้าง
3. กลุ่มพื้นที่ที่ปิดกั้นระหว่างชุมชนกับแม่น้ำ ได้แก่ พื้นที่ในโซนที่ 1,3,4 และ 5 ซึ่งเป็นชุมชนที่มีเขื่อน อาคารสูง อาคารเก่ามาปิดกั้นความรู้สึกของคนกับแม่น้ำออกจากกัน
4. กลุ่มพื้นที่ที่ไม่มีการใช้ประโยชน์จากริมน้ำ ปล่อยให้พื้นที่ริมน้ำกลายเป็นที่รกร้าง มีต้นไม้ขึ้นปกคลุม ได้แก่ พื้นที่ในโซน 1,2,4,7

นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มคนที่เข้ามาใช้พื้นที่ริมน้ำ แยกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ผู้มาใช้ประจำ ได้แก่

คนท้องถิ่น	โดยส่วนใหญ่อยู่ในโซน 1,2,3,4,5,6,7
เจ้าหน้าที่ข้าราชการ	โดยส่วนใหญ่อยู่ในโซน 5
ผู้มาติดต่อราชการ	โดยส่วนใหญ่อยู่ในโซน 5
พ่อค้าแม่ค้า	โดยส่วนใหญ่อยู่ในโซน 3
ผู้ขนส่งสินค้า	โดยส่วนใหญ่อยู่ในโซน 3
2. ผู้มาใช้ชั่วคราว ได้แก่
 - นักท่องเที่ยว พบมากในโซน 3,4 และ 5
 - ผู้มาใช้บริการของชุมชนจากชุมชนอื่น เมืองอื่น พบมากในโซน 3,4 และ 5
 - ผู้ใช้เป็นเส้นทางผ่าน โดยมากพบในโซน 4